

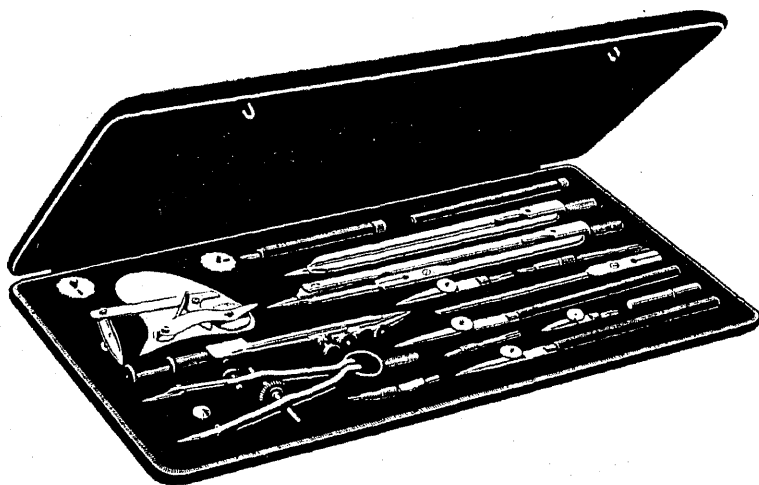
ÜLIÕPILASLEHT

1939

11/12

JÕULUKUU

Suur valik

Joonestus- vahendeid

Tsirklid, tsirklikarbid, nurkjoonlauad, mõõt-
joonlauad, paberid — õli
ja harilik, poognas ning
rullis, kolmnurgad, mal-
lid jne.

K/M Jüri Kodres

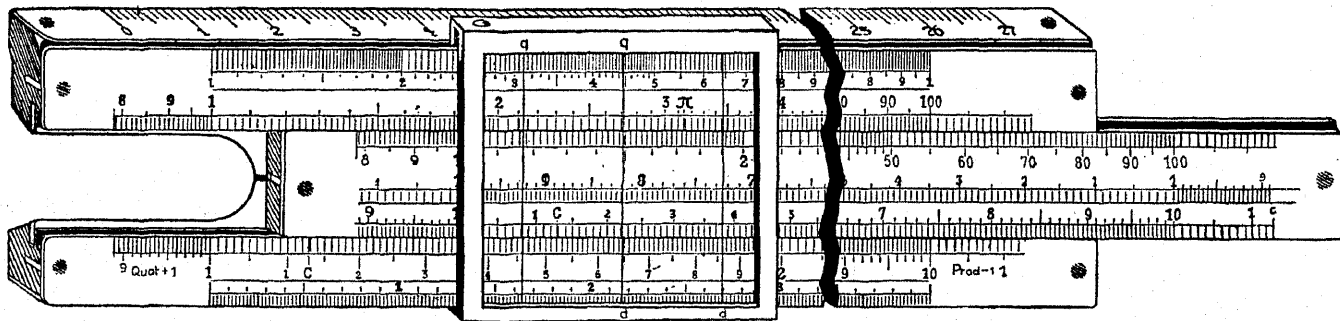
TALLINN, VIRU TÄN. 3, TELEFON 478-60

„Van Dyke” nr. 600 Eberhard Faber'i joonestuspliiats on parim. Saadaval 19 erikõvaduses 8B — 9H

„Van Dyke” pliiatsimiinide toorained lahustatakse ainsatena keemilisel teel, mis kaitstud eripatentidega. See võimaldab pliiatsimiini absoluutset ühtlust.

Kasutage, Teie veendute
ja jääte alaliseks „VAN DYKE“ pliiatsite kasutajaks

A. O. Faber „Castell” arvutamislükatid. —

Igaks otstarbeks ja eriülesandeks.

ÜLIÕPILASLEHT

EESTI ÜLIÕPILASKONNA HÄÄLEKANDJA

NR. 11/12

21. DETSEMBRIL 1939

XXIII AASTAKÄIK

ECCE HOMO!

*Mitte üles, vaid alla me suunat,
kus ei reedaks meid valguse joom.
Meie hingis on mehisus ruunat,
kuid meis võidutseb vabastet loom.*

*Meie ingleil on terasest tiivad.
Kuula, terasest laulgi neil suus.
Nende lennud on vallutuskiivad,
ja mis hukatust hõõrleb neil puus!*

*Hoidke, hoidke! Me jumal on pahur —
tema hingus on pisik ja gaas.
Tema käsud on kõmisev kahur
ja ta mõtetest mõraneb paas.*

*Hoidke, hoidke! — Õlg vastu õlga
vaob me vägi kui raudne laviin.
Meie prohvetisõnad on: põlga!
ja me kannul käib tuli ja piin.*

EEDA KOOK

Tõsisistel aegadel

Raske sõjatorn käib jälle kord üle maailma. Ka need maad, mis on teatanud oma erapooletust nagu meiegi kodumaa, saavad rängalt tunda selle tormi puhanguid. Võimsate suurriikide poliitilised, majanduslikud ja ideelised vastuolud ning võitlus huvipiirkondade eest on uuesti esile kutsunud verise kokkupõrke, mille kordumist vanem põlv, meeles pidades esimese Maailmasõja kurbi kogemusi, on asjatult püüdnud vältida. Ükski inimene ei saa praegu ennustada, milliseid tagajärgi tõeksaanud uus sõda toob inimkonnale. Kindel on vaid see, et Euroopa pärast sõda on teissugune kui praegu. Tahaks loota, et muutus vahest toimub positiivses suunas, viies rahvaid lõppudelõppuks poliitilisele ja majanduslikule lähenemisele ja andes seega vanale maailmale terviklikuma ilme. Igatahes tuleb tõsiselt arvestada võimalikke

olulisi murranguid Euroopa sisemises struktuuris. Kui õnnestub päästa hävingust sõjakeerises inimkonna kultuuri, kaotustega ja ohvritega võiks kui traagilise paratamatusega leppida.

Praegused noored tunnevad sõda vaid ilukirjanduse interpretatsioonist või sihilikust propagandakirjandusest. Nelle noortele tuleks eriti öelda, et sõjategevuse eesmärk pole sugugi mitte „vastaste“ tapmine võimalikult suurel arvul, vaid eesmärgiks on esijoones terve rahva hingelise tasakaalu murdmine ja tahtejõu mahasurumine. Sõjateadlased kõnelevad sel puhul vägede ja rahvaste „moraali“ mõjutamisest, — kuigi sõnal „moraal“ igapäevases kõnes on teine maik. Teataval määral on selle sõna tarvitamine antud juhul ikkagi põhjendatud: moraal on psüühiliste tegurite kompleks, mis sunnib indiviidi tahtlikult oma tegevusvabadust kitsendada kõrgemale seatud kollektiivi üldhuvidest. Säärasena tõlgitsetult, moraalikaotamine tähendab loobumist kollektiivi üldhuvidest ja oma mina kitsaste hetkeliste huvide tõstmist esiplaanile. Rahvas, kui sellesuunaline kollektiivi lagunemine üksikminadeks on märgataval määral teostunud, pole enam võimeline tegutsemiseks tervikuna ja saab õige ruttu tunda selle olukorra traagilisi tagajärgi. Selle lagunemise tulemus on palju kohutavam kui igasuguste patenteeritud mürkgaaside mõju.

PROF. DR. PHIL. NAT. J. NUUT
Tallinna Tehnikaülikooli Rektor.

Ülaltoodust selgub, et sõjategevus võib väga hästi olla ka näiliselt üsna vaba verevalamisest otseses mõttes. Selles peaks teadlik olema iga kodanik praegustel tõsisel aegadel; eriti peavad seda ohtu silmas pidama meie kodumaa akadeemilised noored, kelle õlgadel lasub vastutusrikas ülesanne: praeguselt vanemalt põlvelt üle võtta meie esivanemate poolt ülesehitatud kultuur, seda kultuuri hoogsalt edasi arendada ja, kui aeg kätte jõuab, omakorda edasi anda tulevastele põlvedele.

Kultuur on inimkonna ja kitsamas ulatuses rahva kollektiivne loomine, sümboliseerides neid väärtusi ja ideaale, mis annavad elamisele mõtte. Kultuuri kollektiivloomingu iseloomu allakriipsutamise pole sugugi öeldud, et individualistlik loomine on asetatud tagaplaanile. Vastuoksa, igasuguste suursaavutiste puhul on just individuaalsete

tippvõimete esinemine domineeriva tähtsusega. Selleks aga, et tippsaavutised liituksid tõsiseks rahvakultuuriks, on tarvilik, et need leiaksid kõlapinda laiemates rahvaklihtides ja annaksid produktiivse sünteesi. Meie, eestlased, võime olla uhked sellele, et vaatamata relatiivselt väikesele rahvaarvule, oleme suutnud luua oma kultuuri, mis leiab tunnustamist kõikide ausalt ja objektiivselt mõtleivate inimeste poolt nii läänes kui ka idas. Üksikute kitsarinnaliste ignorantide üleolev suhtumine meisse ei muuda selles tõsiasjas midagi ja ei häiri meid ka mitte. Oleme püsivalt ja järjekindlalt teinud oma tööd esivanemate eeskujul ja oleme veendunud, etsamas suunas ning järjest kasvava edukusega seda tööd jätkavad ka tulevased eestlaste põlved.

Igal pool, kus see esineb, kultuur on töökuse ja andekuse tulemus. Teiselt poolt aga vastutustunne rahva eest ja ühiskonna iga üksiku indiviidi nõudlikkus enda suhtes moodustavad aluspõhja, millel kultuur järkjärgult areneb. Tahtlikult koostöö vaimus ühiste eesmärkide saavutamiseks juhitud tegevus viib rahvast järjest kõrgemale tasemele, anarhistliku maiguga puht enda eest hoolitsemine ohustab, kui ta suuremal määral esineb, eelkäijate poolt püsiva töö abil püstitatud hoonet. Usun, et meie haritlaste järelkasvu kontingent on sellest ohust teadlik. Olen veendunud, et meie noored ei lase ennast mõjutada depressioonidest ja ei kaota

tahet täie hingega teenida oma rahvast, mõeldes ikka ja alati parema tuleviku peale. Neil tõsistel aegadel, milliseid praegu kõik läbi elame, igati, kes ainult tahab, leiab karastavat elukooli, õppides tõsiasjadele julgelt näkku vaatama, olukordi õigelt hindama, arvestavalt suhtuma oma tegudesse ja kainelt talitama. Tõsistel aegadel tuleb eriti teravalt ilmsiks mõistusliku kaalutluse tähtsus ja endaga rahulolemise pettepillide ohtlikkus. Suuremal määral kui tavalises rahulikus olukorras pääseb tõsistel aegadel maksvusele just küps, teovõimne, vastutustundega ja vastutusrõõmuga isik. Mida enam meie suudame kasvatada sääraseid isikuid, seda enam on kindlustatud meie rahva tulevik. Mida vähemaks meil jääb nende egotsentriliselt orienteeritud meeste ja naiste arv, kes silmi kinni pigistades mõtlevad vaid igati omaenda pisikestele väiklastele hüvedele, seda tervemaks ja jõulisemaks muutub meie rahva kultuuriline lõõgijõud. Eestlaste kultuuri valmiseks jõuallikaks on demokraatlik põhitoon kogu meie elu avaldustes. Järeleaimamine võõrapärasele kunstlikule klassivahetegemisele jätab eestlaste rõhva enamuse külmaks. Snobism ja tõusikus ei leia ja ei tohiks ka leida meil kõlapinda. Kõiki meid ühendab vaid ühine tahe — teha head tööd oma annete ja võimete kohaselt; selles mõttes tahame olla kõik võrdsed. Need meie eesõigustatud pojad ja tütreid, kes omavad võimalusi ülikoolides õppida ning ennast ette valmistada vastutusrikkamate ja juhtivamate funktsioonide täitmiseks, on teadlikud, et sellega nad ei taotle rahvast eemaldumise privileege, vaid vastuoksa, võtavad endale kohustuse rahvast seda paremini teenida. Ükski meist pole teisest „parem“, — ainult see, kellele on rohkem antud, kannab ka rohkem kohustust. Sellest järgneb meie akadeemiliste noorte põhikohustus antud hetkel: kasutada olemasolevat aega, kus viibitakse akadeemilises õhkkonnas, selleks, et ennast võimalikult hästi ette valmistada eelseisvatele ülltähtsatele kultuurilistele ülesannetele, omandades püsiva ja järjekindla tööga neid teadmisi ja oskusi ning neid ideoloogilisi põhialuseid, milliseid tuleb hiljem rakendada ühiskonna kasuks. Mida soliidsem on olnud ettevalmistav töö, mida nõudlikum enda suhtes on olnud ülikooli pingil viibides, seda väärtuslikum on väljakujunenud isik oma eelseisvas üldkasulikus produktiivses töös. Selle postulaadi järele käimine on praegusel tõsisel hetkel veelgi tähtsam kui muidu.

Kuuldub häält, kus väidetakse, et demokraatlik struktuur tähendab teovõimetus ja korralagedust või rumalate diktatuuri. Neil juhtudel, kus selliste väidete kaitsjad on tõeliselt ausasti ühiskondlikult mõtlejad, tundub, et on tegemist ränga arusaamatusega. Demokraatia — rahva valitsus — tähendab ju esijoones rahvakollektiivi huvide austamist, kahjulikkude isikiikude piüete pidurdamist (sugugi mitte isiksuse mahasurumist!), avalikule arvustusele ja kohtumõistmisele allumist ning ühtlast seaduse respekterimist. Demokraatia, nagu ajalugu praegugi näitab, osutub vägagi

teovõimsaks, kui see baseerub inimestele, kes tõeliselt tahavad kõik oma võimed ausalt rakendada ühiskonna teenistusse ja inimestele, kes suutelised austama ka neid, kes ühes või teises asjas on teisel arvamisel. Korralagedus, kui see peaks esinema, on parandatav vastutustundeta inimeste asendamisega väärrikamatega. Demokraatlik ühiskond vajab esijoones kõrgelt arenenud vastutustunnet oma liikmeilt. Jätab viimane ikkagi soovida, siis tuleb teha pingutusi pahe kõrvaldamiseks, kasvatades inimkaadri, kus vastutustunne on viidud nõutavale kõrgusele. See nõuab muidugi aega, kuid käega löömise ja demokraatlikule põhimõttele selja pööramise pole midagi positiivset ära tehtud. Meie loodame oma järeltulijalt, eriti oma akadeemiliselt noorsoolt, et nad ellu astudes säilitavad oma idealistlikku suhtumist ja annavad värsket hoogu nende piüete fundeerimiseks, mis meile kõigile kallid. Seadusliku korra austamist, kitsarinnalise lühinägeliku minakultuse väljatõrjumist kõigepealt enda juures, ajalikku suhtumist teisitimõttelejaisse ja tervikluse eesmärkide silmaspidamist tuleb treenerida varakult, noores eas. Vanemas eas see muutub siis juba harjumuseks, endastmõistetavaks. Üliõpilaskonna sisemise töö vajalik suund on nõuetega ette määratud.

Üliõpilaskonnas peegeldub osaliselt meie rahva sotsiaalne ja poliitiline struktuur, kutsudes esile diferentseerumist erinevat tüüpi üliõpilasorganisatsioonidesse. Seni, kui sellest pole tingitud snobistlik ülevõlvaatamine teistele, tuleb seda diferentseerumist pidada täiesti loomulikuks. Igasugune kunstlik tasalülitamine tähendab ju vaid enesepetmist. Üksikute rühmituste vaated on ja peavadki olema erinevad. Vildak oleks ainult sellest järeldada vajadust teise rühma vaateid alahinnata või nende vaadetele alaväärtuslikke motive külge pookida. Ainult väga harukordsetel patoloogilistel juhtudel inimese motiivid osutuvad sõna tõsises mõttes alaväärtuslikuks. Kõikidel normaalsetel juhtudel motiivid, miks antud inimene mõtleb nii ja mitte teisiti, on täiesti ausad ja lugupidamisväärased; erinevus on tingitud ainult miljööst ja isiku minevikust, sellest kompleksist, mis määrab nõndanimetatud „kasvatust“. Mida selgemini pääseb mõjule üliõpilasorganisatsioonide vaheline vastastikune lugupidamine ja arusaamine, et kõikidel on ausad ja küllaldased motiivid ning tahtmine talitada tõesti parima äratundmise järgi, ja veelgi enam — et kõikidel on lõppude lõpuks ühine eesmärk, nimelt Eestile hea tuleviku kindlustamine —, seda julgemalt võib meie riik vaadata tulevikku. Näiliste vastuolude kunstlik süvendamine, kelle poolt see ka ei tuleks, tähendab praegusel tõsistel aastatel ohtlikku vastutustundeta mängu. Võib olla kindel, et kõik, kes teadlikult suhtuvad käesoleva aja nõuetesse, püüavad säärast väärsuunda summutada, kui see peaks üliõpilaskonnas nähtavale tulema.

Lugupidamine teise inimese mentaliteedist peab reguleerima ka suhtumist rahvuskõisimusse kitsamas mõttes. Rida meie endisi kodanikke on kasutanud

Põigusaks tutvunemiseks

Paljud on kasutanud seda vanasõna: hääl lapsel on mitu nime. Paraku on see maksev ka meie ülikooli kohta. Küll nimetatakse seda Tallinna Tehnikumiks, küll Tehnikainstituudiks, küll Tehnikumi Ülikooliks, kuigi ametlik nimetus on juba ligi 2 aastat E. V. Tallinna Tehnikaülikool.

Meie akadeemilises peres leidub vähe neid, kes veidi lähemalt teaksid, mida õieti kujutab endast Tallinna Tehnikaülikool. Tõsi, leidub neidki haritud kodanikke, kes arvavad Tehnikaülikooli tundvat küllaldaselt määral, ning ei pea seda ülikooliks, vaid hästi kõrgeks kutsekooliks. Minu soov ei ole seda arvamust otsekohe rünnakuga hävitada, vaid püüan käesoleva pealiskaudse ülevaatega tutvustada Kopli poolsaarel asuvat Tehnikaülikooli, säälselt igapäevast tööd ja ka nende elu-olu, kes säääl töötavad. Eks Tartu üliõpilaselu tundjad võivad siis ise tõmmata paralleeljooni ning otsustada, ons meie õppeasutis ülikool või siiski kutsekool.

Tallinna Tehnikaülikool asub Kopli poolsaarel. Säääl, kus mõnikümmend aastat tagasi kihas vilgas elu Vene-Balti ja Becker'i laevatehastes. Neist aegadest on meie päevini säilinud terve rida hooneid. Selleaegsed tööliselamud — barakid on nüüd mitmeti kohendatud ja nägusa-

maiks muudetud. Endiste suurtööstuste hooned on saanud uued peremehed uute tööstusharudega. Nii on Becker'i tehastes peavarju leidnud „Põhjala“ kummitööstus ja Lorupi klaasivabrik. Vene-Balti tehaste hooneis töötavad praegu „Kopli Telliskivitehas“ ja ETK-le kuuluv „Orto“ keemiatehas. Osa hooneid on praegu tühjad ja kasutamata. Üsna poolsaare tipus asuvad endise kastitehase „Viktooria“ varemed.

Pääle nende hoonete on veel paar suurimat, nimelt Vene-Balti ja Becker'i tehaste administratsiooni hooned. Esimene neist on nüüd E. V. Tallinna Tehnikaülikooli peahoone, teine nn. keemia-hoone.

Bussi ja ka trammi lõpp-peatus on üsna peahoone ukse ees. Tolle arhitektooniliselt laitmatu kolmekordse paekivist maja ees seistes võite näha merd nii vasemal kui ka paremal. Nii-võrd poolsaare tipus on see. Kuid ei saa nuriseda, et jääks kuidagi tühi või kõle tunne, sest otse maja ees asub küllaltki nägus ja korrastatud puiestik, kus ei puudu isegi purskkaev ja tennisväljakud.

Veel möödunud kevadel asus selles majas osa Tallinna Tehnikumist. Praegu on tolle maja ainus kasutaja Tallinna Tehnikaülikool oma arvukate osakondade ja laboratooriumidega. Siin

oma opteerimise õigust Eestist lahkuda. Seaduslikult korrast lugupidamine nõuab, et meie hoiduksime etteheidete tegemisest nendele, kes oma seaduslikku õigust soovisid kasutada. Igäihel olid selleks arvatavasti omad subjektiivselt sundivad motiivid; enamjuhtudel meie neid motiive ei tunne ja polegi lõppude lõpuks nendest motiividest huvitatud. Konstateerime vaid, et vastavatel isikutel oli seaduslik õigus nii talitada, nagu nad on talitanud, — sellest aitab. Hüsteeriline närvitsemine oleks vaid alaväärtuslikkuse kompleksi olemasolu tunnuseks; säärast kompleksi meil ei ole — sellel puudub alus. Need, kes on vabatahtlikult loobunud oma opteerimisõigusest, on sellega ühtlasi tõendanud, et nad seovad teadlikult ja tahtlikult oma saatust Eesti rahva saatusega. Hinnates esiti seda, et paljudel meie juurde jäänulist tuli sel puhul läbi teha rasket sisemist võitlust ja katkestada sageli isegi perekondlikke sidemeid, peame neist lugu ja tervitame nende koostööd meiega.

Tänu asetleidnud emigratsioonile on meie rahvastiku koosseis muutunud tunduvalt ühtlasemaks ning ära jäänud terav vajadus oma kodanikkude liigitamiseks rahvuskuluvuse kriteeriumi alusel. Meil lasub kohustus oma käitumisega näidata tõsist tahet kindlustada igale eesti kodanikule täielikku üheõiguslust eelseisvaks koostööks ühise Eesti huvides, eeldades, et see tahe on rajatud vastastikusele alusele. Kibedustunne mõne lahkunu pärast ei tohi meid pimestada; kaine enesearvustus aitab hoiduda saatuslikkudest vigadest.

Pöördudes tõsisel silmapilgul üliõpilaskonna poole nende ridadega, mis valgustavad minu suhtumist päevaküsimustesse, väljendan veel kord oma tõsist usku meie noorte idealismi. Kui ühes või teises osas siin toodud mõtted vahest ei kattu noore lugeja vaadetega, siis sellest ei järgne veel kuristiku olemasolu; eesmärk on ühine: kõik jõud rakendada eesti rahva kultuuri teenistusse.

toimuvad peagu kõik loengud ja praktilised tööd. Ainult keemiaga otseses seoses olev õppetöö toimub umbes 1 km eemal asuvas keemiahoones.

Õppetöö on korraldatud nagu ikka ülikoolides. Loengud, eksamid ja praktilised tööd. Vahe seisab ehk ainult õiendite arvus. Neid on uute kavade kohaselt umbes 60, keemia osakonnas vähem. Mõne eksami ainet loetakse siiski 3 semestrit läbi, à 2—4 tundi nädalas. Tõsi — õnnelik ja andekas inimene suudab neist 60-nest õiendist jagu saada kas või nelja aastagagi, nagu seda kavad ette näevad, kuid siiski leidub sääraseid mehi vähe. Jah mehi, sest naisi on meil üpris vähe, arvult 26 ja needki enamikult tulevased keemikud. Üldse on välja jagatud üle 800 matrikli, kuid osa üliõpilasi on eksmatrikuleeritud ja nii on praegu töö juures umbes 600 üliõpilast — tulevast tehnilise ala juhti.

Õpingud algavad õieti võistluseksamite vastu valmistumisega. Tavaliselt jääb võistluseksameil $\frac{2}{3}$ soovivaldajaist ukse taha. Seda küll ainult Ehitus- ja Mehaanikateaduskonnas, sest Keemia- ja Mäeteaduskonda on millegi pärast väikesem tung. Viimasesse on üpris vähe soovijaid. Seda vist küll selle osakonna nooruse tõttu, sest Mäeosakond loodi alles möödunud sügisel.

Vast sisse saanud tudengitel läheb õppetöö enam-vähem ühist rada. Iga üliõpilane peab omandama põhjalikud teadmised kõrgema matemaatika elementides, füüsikas ja keemias. Samuti nõutakse juba esimesel semestril kõigilt tudengitelt tehnilise joonestamise oskuse kättesaamist.

Kuid juba pärast esimest semestrit hargnevad teerajad. Keemiaosakonna üliõpilased jäta- vad matemaatikaga hüvasti ja hakkavad ikka enam ja enam süvenema keemia laialdastesse saladusisse.

Teistel üliõpilastel aga jätkub üldteadmiste kogumine, et siis seda suurema eduga saaks sukelduda oma pärisülesannetesse. Uuritakse edasi matemaatikat, eriti sellest küljest, kuidas seda loogilist teadust saab insener kasutada. Tehakse tutvust ka juba tehnilise mehaanika — ehituskunsti esimeste saladustega. Esineb ka juba tunduvalt erinevusi iga osakonna vahel. Nii uurivad tulevased ehitus- ja mäeinsenerid geodeesiat ning mehaanikud ja tehnoloogid mehaanilist tehnoloogiat.

Veelgi suuremaks muutub erinevus 3. semestril. Erialaliste ainete hulk kasvab. Ehitusosakonnas geodeesia kõrgem kursus, mehaanikutel termodünaamika ja algus elektrotehnikaga ning muud taolist. Kõigile neile, kes peavad tulevikus looma esemeid, masinaid, sildu, maju ja muud, mitte aga aineid, neile jääb püsima punase niidina tehniline mehaanika. Sellel

semestril tutvustatakse materjalide sisejõududega.

Järgmisel semestril on kavad juba täiesti erisugused. Ja iga osakond töötab juba enam-vähem täielikult oma erialal. Hakkavad ilmema erinevused üksikuis osakondades valiku suundade vahel. Nii hakkab ehitusosakonnast välja kasvama 3 eri suunda — konstruktsioonid, teed ja vesiehitused. Mehaanikaosakonnast kujunevad kahte liiki insenerid — masinaehitajad ja tehnoloogid. Esimesed neist peaksid ka elektriinseneri töödega suutma toime tulla.

Õieti sealt algabki nende teadmiste omandamine ja õppimine, mida tulevane insener omas igapäevases kutsetöös tegelikult vajab. Siiani oli kõik alles eelteadmiste omandamine, tõsise töö eelduste loomine. Kuid ei maksa arvata, et siiani võis tudeng kuidagi logeleda. Ei. Maksimaalne töötempo peab valitsema, kui tahetakse nelja esimese semestri kavaga valmis saada kahe aasta jooksul. Tõele au andes, sellega on seni suutnud toime tulla vaid mõned üksikud tudengid. Keskpärasel üliõpilasel kulub ikkagi umbes 3 aastat.

Ei sarnane nende inimeste töö ei juristide ega ka arstide õppetööle. Ei tule neil õppida pähe keerukaid definitsioone ega ladinakeelseid nimetusi, vaid inimestel on vaja arendada arusaamist ja taipu, et tulevane insener võiks asuda konstrueerima mitmesuguseid seadeldisi. Insener peab oma igapäevases kutsetöös tihti kokku puutama asjadega, millistega ennem teda võib-olla pole veel kokku puututudki. Peab olema sageli teerajaja, et töökäed saaksid varasid luua ökonoomsemalt kui enne teda. Insener peab tihti looma mitmesuguseid esemeid, mida ta varem võib-olla pole näinudki. Ja see nõuab elavat fantaasiat ja suurt ning tõepäraselt kujutlusvõimet. Ning peasi — iseseisvat vigadeta mõtlemist ja korrektset arvutamist.

On vähe inimesi, kes sünnivad kõigi nende omadustega. Seepärast ongi vajalik raske ja kauakestev treening, mis avaldub mitmesuguste matemaatiliste distsipliinidega tutvumises ja arvukate arvutuslikkude kontrolltööde kirjutamises, millistest osa toimub õhtupoolikuti, ja seda vist mitte juhuslikult, sest insener peab oskama õigesti mõelda ja arvutada ka siis, kui ta pea on väsinud.

Kuid insener peab suutma teha oma mõtted ja kavad tajutavaiks ka teistele, kes ei tarvitse alati olla tehnilise eriharidusega, näiteks igapäevastele abilistele-töölisele. Harva saab säärasel juhusel midagi ära teha ainult sõnadega seletades. Tuleb appi võtta piltlik kujutus — joonis. Tegelikult elus ei saa insener sammugi edasi jooniseid kasutamata. Seepärast ongi õpingute juures joonis ja joonestamine küllaltki tähtsal kohal. Joonestamine algab esimesel

semestril ja lõpeb diplomitööga. Ikka joonis ja arvutus, arvutus ja joonis — need on inseneri igapäevased seltsilised.

Ja üks ole õppetöögi mitmekesine variatsioon joonistest ja arvutustest.

Insener peab veel oskama juhtida ja juhatada oma igapäevaseid abilisi — töölisi ja teisi, kes temale alluvad loovas tööprotsessis. Selleks peab ta põhjalikult tundma töölise hingeelu ja olustikku, millises on sunnitud tegutsema meie tööline. Insener peab aru saama töölise sihtidest ja püüetest, peab ka neid austama ja omalt poolt kaasa aitama töölise olukorra parandamisele, kui ta ei taha sattuda töölikonnaga, see tähendab oma abilistega paratamatusse ja väheproduktiivsesse konflikti. Kuid loenguid ega praktikume sellel alal ei korraldata. Oskusi ja teadmisi peab omandama ise omal algatusel, milleks suurepäraseid võimalusi pakub suvine praktikaag mitmesugustes tööstustes ja ettevõtetes, kuigi sealt tuuakse kaasa kogemusi teistelgi aladel.

Nagu eeltoodust näha, on inseneri töö küllaltki mitmekesine ja nõuab erisuguseid oskusi ja teadmisi. Pole siis ka imestada, et Tehnikaülikooli üliõpilane on nii tööga üle koormatud, et jätab pealiskaudsele vaatlejale üsna koolipoisi, mitte aga tudengi mulje.

Ja tudengid ise? Suurem osa neist ei hooli, mis mulje nad just jätavad, vaid lõhuvad tööd teha hommikust õhtuni. Kas siis ühelt loengult teisele või joonestussaalidest laboratooriumesse joostes. Hommikul tullakse kohale küll bussidega, küll trammidega ja õhtul sõidetakse linna tagasi, sest mitmesugustel põhjustel majutub Koplis vahest ehk ainult $\frac{1}{3}$ üliõpilastest. Lõuna-

sööke saadakse Kopli Rahvamajas asuvast üliõpilasköögist, mis nüüd on Üliõpilaskonna pidada ja mis funktsioneerib küllaltki korralikult. Sama rahvamaja ülemisel korral asuvad nägusad Üliõpilaskonna ruumid. Kantselei ning mitmesugused ruumid ajalehtede ja ajakirjade lugemiseks ning koosolekute pidamiseks.

Üliõpilaskonna elu juhib Tallinna Tehnikaülikooli Üliõpilaskonna Esindus, mis teatavasti moodustatakse Tehnikaülikooli juures registreeritud üliõpilaskonnade esindajast, kusjuures iga organisatsioon saab ühe esindaja saata iga täis 20-ne immatrikuleeritud liikme kohta. Seni on rohkem kui 1 esindaja ainult mõnel üksikul organisatsioonil. Enamus organisatsioone on Tartus asuvate organisatsioonide osakonnad. Ainult neljal organisatsioonil pole Tartus nimekaime. Need on: „Korp! Väinla“, „Korp! Leola“, „Korp! Tehnola“, seltsikujuline äsja asutatud „Rossica“, kuhu kuuluvad vene rahvusest üliõpilased.

Peale nende on siinsed tudengid veel ellu kutsunud mitmesugused erisuunalised organisatsioonid. Nagu hiilgavate tagajärgedega tegutseva Laskurklubi ja Tallinna Tehnikaülikooli Kehakasvatuse Ühingu. Ning praegu on loomisel Tehnikaülikooli juures registreeritud Akadeemiline Fotoklubi.

Nagu näete, ei piirduta vaid oma otsekohega ja küllaltki energiat nõudva õppetööga, vaid püütakse aktiivselt kaasa lüüa ka teistel eluavaldustel, et poleks karta liigset oma alasse sulgumist, liigset spetsialiseerumist. Väike riik vajab vähe spetsialiste, kuid palju teguvõimsaid ja avara silmapiiriga inimesi, kes suudaksid edasi viia meie riiki ja rahvast.

Üliõpilaskonvendi asutamisest

Möödunud õppeaastal suurenes Tallinna üliõpilaskonventide pere uue liikme võrra üliõpilaskonvent „Rossica“ põhikirja registreerimisega Ülikooli Valitsuse poolt. Nimetatud üliõpilaskonvendi asutamiskäik väärib mõningat tähelepanu põhjusel, et see toimus Üliõpilaskonna uue põhikirja kohaselt ja võimaldab vaadata läbi kogemuste prisma põhikirja vastavate osade tegelikkusesse rakendamist.

Üliõpilaskonvendi asutamine otsustati asjastuhvitatute koosolekul. Samas võeti vastu konvendi normaalpõhikiri, koostati vastav avaldis ja volitati kaht kaasvõitlejat ajama legaliseerimisasju. Asjaajamise edaspidine faktiline käik kujunes järgnevaiks.

T. T. Ü. Rektori kantseleis märgiti avaldis sissetulnuna 10. okt. 1938. a. Üliõpilaskonna

Esindus tegi uue konvendi asutamise suhtes pooldava otsuse 28. okt. samal aastal ja saatis toimetuse edasi Vanematekogule 2. novembril. Vanematekogu seisukohavõtu järel Ülikooli Valitsus andis asutamise loa ja registreeris põhikirja 21. aprillil 1939. a. Vahepeal oli ülikooli sekretär kahel korral kontrollinud asutamisavaldisele allakirjutanut nimestikku ja märkinud eksmatrileerimised.

Torkab silma pikk legaliseerimiseks kulunud ajavahemik. Peapõhjuseks tuleb pidada selgusetut ajajärku Üliõpilaskonna üldorganisatsiooni kujunemises 1938/39. õppeaastal. See lahenes põhikirja andmisega haridusministri poolt 21. aprillil 1939. Arvatavasti püüdsid üksikud instantsid kooskõlastada oma tegevust oodatava põhikirjaga. „Äraootavus“ aga võis ainult pidur-

dada sündmuste tempot. Ka löi uue põhikirja rakendamine rea raskusi toimingu esmakordsusega. Uute mõtete tabamine ja kõigi tarvilike vormaalsuste täitmine nõudis mõistetavalt ettevaatlikku ja kaalutud toimimist ja kõigeiks selleks kulus jällegi aega. Suurem viivitus esines vanematekogu seisukoha saamisel, mille puhul loendatud viivitustegureile lisandus vanematekogu enda kui uue organi kujunemisaeg.

Kogu asjaajamise kestel asutamisesse suhtuti heatahtlikult kõigis instantses. Sõnalahinguid, mis ilustaksid „pikka võitlust olemasolu eest“, jäid pidamata. Ja ometi vastuseisu puudumisele vaatamata kulus ligemale 2 semestrit!

Tähele pandud õiguslikest konarlusist võiks mainida järgvaid:

Asutajate nimestiku revideerimine pärast järjekordset eksmatrikuleerimist ei tahaks olla kooskõlas töigaga, et asutajail puudub võimalus endi arvu täiendamiseks üle konvendi liikmete arvu miinimumi (Tallinnas 20). Õigem on lähendada esitamiskuupäeva seisundist. Või ei tohiks asutajate arvu langemine alla „kriitilise“ takistada ajutise teotsemisloa andmist. Antud juhul osutus miinimumikriis vältituks, kuid on mõeldav uute konventide asutamise tõhus takistamine lihtsa ajaviivitusega. Sest võttes üliõpilase keskmiseks õppimisajaks ülikoolis 10 semestrit (mis aga liiga kõrge — enamik lahkub lõpetamata), saame asutajate arvu kaahanemiseks ühes semestris 10%!

Sisulise ebaselguse loob üliõpilaskonna põhikirja § 7 p. 3 nõue üliõpilaskonvendi vilistlas-kogu registreeritud põhikirja ära kirja lisamise kohta. Erilisi raskusi ei tekita see punkt juhul, kui on tegemist konvendi taasregistreerimisega, nagu seda esines valdavalt seni. Kuid täiesti uuele konvendile on vil-kogu saamise küsimus tõsine, kuni sama konvendi liikmeid lõpetab stuudiumi. Kas jääb konvent seni osaliste õigustega või üldsegi ei saa pikemat tegutsemisluba, seda kirjatahest ei selgu. Mõlemal juhul on aga konvendi asutajad kannustatud otsima akadeemilise haridusega organiseerumata isikute nõusolekut vil-kogu moodustamiseks. Säärase vil-kogu vaimne pale võib aga olla liialt erinev ülikoolis taotletavast. Tõenäosel erijuhul on mõeldav fiktiivse vil-kogu tekkimine. Halvemal juhul võib konvendi liikmete liigne rippuvus väljaspool ülikooli seisjatest osutada neile mõnes suhtes isegi kahjulikuks.

Muidugi on kõigi mõeldavate vastuolude kogemine tegelikust elust seotud suurte ajakuludega. On praktilisem nende võimalikkuse ettenägemine vaimusilmaga. Mõningaid võimalusi viimatimainitud küsimuse valutuks lahendamiseks jätab ka kehtiv põhikiri, sest ei ole keelatud konvendile kestvama tegutsemisloa ja Esinduses hääleõiguse andmine vaid § 7 p. 1. ja 2. täitmisel.

VI. P. „Rossica“.

Eteläsuomalainen Osakunta spordimatkal Eestisse

Kaua on ehitatud silda üle kitsa Soome lahe, mis lähendaks ühisest tüvest võrsunud rahvad.

Üliõpilasorganisatsioonid on teinud sel alal märkimisväärset tööd. On sõlmitud sõpruslepinguid soome akadeemiliste organisatsioonidega, on külalastatud üksteist ja vahetatud praktikante.

Praegu, mil veereb vaenuvanker meie naabrite maal, meenutan päevi möödunud kevadest, kus sõpruse ja läbikäimise tihendamiseks korraldas ESO (Eteläsuomalainen Osakunta) spordimatka Eesti sõpruslepinglasele „EÜS Põhjala“.

Võistlusalad olid korraldajate poolt valitud nii, et võimalik oleks pakkuda mitmekesisist ja konkurentsikat võistlust, aluseks võttes eelmisi tagajärgi võistlevate poolte poolt. Võistlused pidid toimuma ping-pongis, males, laskmises, vehklemises ja korvpallis.

„E. Ü. S. Põhjala“ sõpruslepinglased olid asja võtnud tõsiselt. Seda näitas juba saabunute suur arv, nimelt 63 üliõpilast, neist 35 võistlejat. Ülejäänute ülesandeks oli omi kaaslasti toetada moraalselt.

Et võistlused ei muutuks koormavaiks, olid võistlusalad jaotatud kahele päevale. Ja et anda külalistele pilti meie maast ja rahvast, siis korraldati esimesel päeval võistlused Tallinnas ja teisel päeval Tartus.

Esimene võistluspäev Tallinnas algas ping-pongiga. See ala, mis meil võistlusspordina vähe levine nud, andis soomlastele juba ettenähtud suure võidu. Seisavad ju soomlaste poolt kaasa võistelnud N e n o n e n ja H y y p i a oma maa paremustabelis häädel

kohtadel ja meie keskpärane mäng ei suutnud pakkuda neile kuigi tugevat konkurentsi.

Samal ajal peeti laskevõistlus täiskaliibrilisist ja vahetatud püssidest. Vastaseks sellel alal oli soomlastele Tallinna Tehnikaülikooli Laskurklubi meeskond. Siin tuli meie võit teenitult. Vahetatud püssidest kujunes asi siiski nii, et võidu said soomlased.

Järgnevad võistlusalad peeti Tartus. Huvipakkuvamaks kujunes kahtlematult korvpallivõistlus. Seda ala harrastatakse Soomes alles tänavu aastast alates, ja ESO-t esitas Kaunasest tagasi sõitev Soome rahvusmeeskond. Mängides selgus, et korvpall pole ala, mida suudetakse õppida ühe aastaga, vaatamata häädele treeneritele ja treenimisvõimalustele. „Põhjala“ meeskond võitis mängu suurelt, nimelt 43:17.

Vaheldust pakkuvaks kujunes võistlus vehklemises, millist ala meil on senini õige vähe harrastatud võistlusspordina. Võis märgata, et soomlased olid saanud itaalia treenerilt tugeva lihvi, sest tagajärg kujunes soomlastele suureks 29:1!

Võistlusist konkurentsi-rikkamaks kujunes male, mille võitis „E. Ü. S. Põhjala“ 3,5:2,5. Tagajärg iseendast ütlev vähe, kuid arvestades, et mõlemal poolel mängisid liiduklassi ja samuti ka nõrgemasse klassi kuuluvaid maletajaid, siis olid kui seatult kukkunud kokku pea ühetugevused vastased ja võitu ühele või teisele poolele võis lugeda ka õnneks.

R. H.

Elektrotehnika osakond Tallinna Tehnikaülikooli juurde

Akuutsemaid päevaküsimusi Tallinna Tehnikaülikoolis on kahtlemata Elektrotehnika osakonna avamine, mille lävel me seisame. Seetõttu ei ole ülearune veidi pilku heita ülikoolile ja nende osakondade avamise ajalukku. Sealt selgub, et elektrotehnika, olles küll nooremaid teadusi ja osakonnana ülikoolide juures avatud alles hilisemal ajal, on siiski igas riigis esitatud.

Esimene ülikool Inglismaal asutati Cambridge'is XII sajandil ja selle järele Sorbonne'i ülikool Prantsusmaal aastal 1253. Seega on need suured õppeasutised ligi 700 aastat levitanud maailmale teadusi.

Mitu sajandit hiljem asutati meile lähedalseisvad ülikoolid: meie auväärne Tartu ülikool aastal 1632 ja meie vennasrahva Turu ülikool aastal 1640. Samal ajal, s. o. 1636. aastal asutati ka Põhja-Ameerika vaimne ülikool — Harvardi ülikool.

Kõik need ülikoolid oma algaastail omasid peamiselt ainult usuteaduskondi, kuhu hiljem liideti teised osakonnad. Tehnika osakondade ja iseseisvate instituutide ning polütehnikumide asutamine kuuluvad hilisemasse ajajärku, peamiselt XIX sajandisse. Nii asutati Peterburi Teademinstituut 1810. a., Peterburi Tehnoloogiainstituut 1828. a. ja Riia Polütehnikum 1862. aastal.

Neis polütehnikumides olid tavaliselt ehitus-, teede- ja masinaehitusosakonnad. Elektrotehnika kõrgemaid erioppeasutisi asutati veelgi hilisemal ajal. Näiteks Prantsusmaa kõrgemad koolid — École supérieure d'Electricité 1894. a., Institut Electrotechnique de Grenoble 1898. a. ja samanimeline instituut Tuluusis 1908. a. — ning Venemaal — Aleksander III nimeline elektrotehnika instituut 1899. aastal.

Ka meil Eestis ei oodatud kaua kõrgema õppeasutise rajamisega ja juba Eesti Vabariigi loomise aastal, s. o. 1918. a. asutati Tallinna Kõrgem Tehnikum. See omas viimaseil

PROF. DR. PHYS. H. FREIMUTH
Elektrotehnika adjunktprofessor.

aastail viis haru: ehitustehnika, elektrotehnika, kultuurtehnik, masinaehitus ja arhitektuur. Kõik need harud töötasid kuni õppeasutise sulgemiseni 1934. a.

Samal aastal avati Tartu Ülikoolis tehnikateaduskond, mis kaheaastase töötamise järele 1936. a. likvideeriti. Sama aasta sügisel asutati Tallinnas iseseisev Tehnikainstituut, hiljem ümber nimetatud E. V. Tallinna Tehnikaülikooliks, mis asus töötama nelja osakonnaga, nimelt: ehitus-, mehaanika-, keemia- ja mäe-osakonnaga. Seega ei ole meil juba viis aastat töötanud elektrotehnika osakond.

Juba alates 1919. a. Kõrgema Tehnikumi funktsioneerimise ajal saadeti Haridus- ja Sõjaministeeriumi poolt stipendiaate välismaale. Rida teadusehümulisi sõitis omal algatusel välisriikidesse, kus lõpetasid edukalt oma stuudiumi. Seega on meil kogu aeg olnud inseneride juurdevoolu.

Nüüd on aga olukord muutunud. Sõjaseisukorra tõttu pole võimalik saata stipendiaate välismaale ega omal algatusel seal töötada. Kuna meil puudub vastav õppeharu, võib

lähemal ajal tekkida pöud elektrinseneridest. Seda on juba märgata, sest nõudmine inseneride järele on suur.

Elektrotehnika teadus areneb kiiresti ja tema rakendamine tungib mitte ainult tehnika alasse, vaid isegi moodsa arstiteadlase tööruum on muutumas puhtal kujul elektrotehnika laboratooriumiks, nagu röntgenoloogia, kõrguspäike, diatermia, kardiograafia jt. alad.

Meil töötavad mitu elektrotehnika suurtööstust, nagu „Volta“, „RET“, „ARE“, „Tartu Telefonivabrik“ — need kõik vajavad elektrinseneri. Rida ettevõtteid, nagu „Riigi Ringhääling“, Riigi Raudtee, Linna tramm, elektrijaamad ja viimasel ajal asutatud „Elektrikeskus“, mille ülesanne on elektrifitseerida kogu Eestit, vajavad samuti eriharidusega elektrinseneri.

Praegune Tallinna Tehnikaülikool omab nelja osakonna kohta kaks õpetooli elektrotehnika alal. Seega on vastav rakk ülikooli juures juba olemas ja osakonna avamisega ei tohiks olla ülepääsmatuid raskusi.

Mis puutub laboratooriumidesse, siis võib mainida, et Tallinna Tehnikaülikooli toodi üle likvideeritud Kõrgema Tehnikumi tugevvoolu laboratoorium, mida viimaseil aastail on täiendatud mitme moodsa aparatuuriga. Mis puutub nõrkvoolutehnika laboratooriumisse, eriti raadio alal, siis nõuab see täiendamist.

Üliõpilaskonnas on eriti suur huvi osakonna avamise vastu. Olemasolevail andmeil sooviksid 40 kuni 50 üliõpilast üle minna elektriosakonda, kui vastav teaduse haru ellu kutsutakse.

Meie lugupeetud Vabariigi President on mitmel korral avaldanud soovi elektrotehnika osakonna avamiseks Tallinna Tehnikaülikooli juurde. Kui seda algatust toetavad Vabariigi Valitsus ja rahvaesindus, siis oleks loota selle soovi peatset teostumist.

„Korp! Leola“ hõimusuhted ungari üliõpilastega

Hõimusedem eestlaste ja soomlaste vahel on olnud juba pikka aega väga tugevad. Neist on ka palju kõneldud ja kirjutatud. Vähemat tähelepanu on aga leidnud hõimusuhte arendamine meie teise suure vennasrahvaga — ungarlastega. Kuna, nagu selgub allolevaist ridadest, käesoleva „Üliõpilastele“ numbril ilmumine langeb ajale, mis tähistab teatavat ametlikku tähtpäeva ses suhtes, tahaksin lühidalt puudutada eesti ja ungari üliõpilaste vahelise läbikäimise tekkimist ja arenemist ning isiklike muljeid selle juures.

Endastmõistetavalt suhtlemine ungarlastega ei või olla nii tihe, kui see on soomlastega. Seda juba seetõttu, et soomlastest lahutab meid vaid mõnekümne kilomeetri laiune Soome laht, ungarlastest aga umbes tuhande-kilomeetriline vahemaa mitme riigiga. Hoolimata sellest on nendegi kahe vennasrahva vahel arenenud aegade jooksul üsna tihedad kultuurilised suhted, ja 3. detsembril võisime tähistada nende seadusliku aluse kaheaastast kestvust. Nimelt on Riigihoidja poolt 3. detsembril 1937. a. dekreedina antud seadusega tunnustatud kinnitatuks „Eesti Vabariigi ja Ungari Kuningriigi vaheline vaimse koostöö konventsioon“.

Teatavasti viibis meie tolleaegne haridusminister kol. A. Jaakson 12. kuni 16. oktoobrini 1937. a. Ungaris. Selle külastuse ajal toimuski 13. oktoobril 1937. a. tema ja Ungari Kuningliku Kultus- ja Haridusministri dr. Bálint Hómán'i poolt eelnimetatud konventsiooni pidulik allakirjutamine. Nagu selgitab konventsiooni eessõna, sündis see järgnevatil kaalutlusil: „... arvestades mõlemaid rahvaid ühendavaid hõimusedemid, arvestades mitmetuhandaastaste suhete uuendamisest mõlemale maale järgneda võivaid tähtsaid eeliseid ning hüvelisi tulemusi, soovides kindlustada mõlema vennasrahva kultuurilisi suhteid, mis juba minevikus on andnud häid tulemusi, andes neile seadusliku aluse, otsustasid selleks sõlmida konventsiooni...“

Üliõpilasnõorsugu on olnud innustunumaid hõimusuhte loojaid ja arendajaid soomlastega, üliõpilasnõored, neile omase aatelisuse, agaruse ja järjekindlusega, on asunud tugevdama hõimusedemid ka ungarlastest vennasrahvaga.

Esimesed kokkupuutumised eesti ja ungari tehnikaliõpilaste vahel tekkisid võõral pinnal. Viibides 1933. a. suvel Poolas praktikal tutvus seal „Korp! Leola“ tolleaegne tegevliige ja praegune vil! Oskar Tomingas Ungari Tehnikuste Koondise „Hungária“ liikme üliõpilase Lajos Pallos'ega. Võõral pinnal ja võõra rahva hulgas kohanuna tundsid mõlemad hõimud end seotuna vennasrahva sidemega. Sellest arenes nende tugev sõprus, ja suve lõpul külastas Lajos Pallos Eestit. Siin sõlmis ta uusi tutvusi eesti kaastõttelajaga ja tutvus nende abil meie maa, rahva ja siinse olukorraga. Nii oli loodud kontakt kahe kauge vennasrahva üliõpilaste vahel, millest aastaiga arenes tihe ja südamlük sõprus.

Järgneval aastal korraldati Poolas praktikal viibi-vaile eesti üliõpilastele U. T. K. „Hungária“ kaasabil ekskursioon Ungarisse. Omalt poolt korraldasid

„Korp! Leola“ liikmed ungari üliõpilastele tutvumisreisi Eestisse. 1935. a. toimusid jällegi vastastikused külastamised, kusjuures külastajate arv oli juba märksa suurem. Isiklikel kokkupuutumistel loodud ja aastate kestes kirjateel süvendatud sõpruse najal astuti 1936. a. teineteisele lähenemisel samm edasi. Selle aasta suvel toimus juba esimene üliõpilaspriktikantide vahetus „Korp! Leola“ ja U. T. K. „Hungária“ vahel. Eelmiste aastate eeskujul toimusid nüüdki vastastikused lühemaajalised külastamised. Sõlmiti üha suuamal arvul sõprussidemeid, vahetati vastastikku üksteise maad tutvustavat kirjandust j. m. Tekkisid juba mõttevahetused fikseerida üha tihenevat sõprust ametliku sõruplepinguga, ja sama aasta talvel tegigi „Korp! Leola“ vastava kirjaliku ettepaneku. Selle tulemusena sõlmiti esialgu kirjalik kokkulepe pidevaks vastastikuseks praktikantide vahetuseks.

Sõlmitud kokkuleppe alusel viibis 1937. a. suvel Ungaris praktikal viis „Korp! Leola“ liiget ja Eestis kuus U. T. K. „Hungária“ liiget.

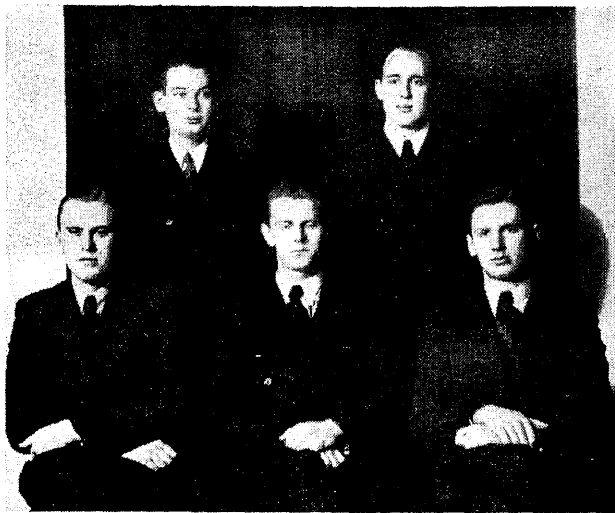
Muide võimaldus ka nende ridade kirjutajal kaheks kuuks ametikohuste täitmisest vabastuda ja siirduda Budapesti. Selle reisi eesmärgiks oli peale ameti- ja erialaliste teadmiste täiendamise isikliku kontakti loomine ametlikku lähenemist taotlevate organisatsioonide „Korp! Leola“ ja U. T. K. „Hungária“ juhtivate tegelaste vahel. Pean tähendama, et see reis õnnestus täieliselt. Tänu Eestis loodud isiklikele tutvustele ja suhetele U. T. K. „Hungária“ võisin end tunda vennasrahva hulgas viibides täiesti kodus. Kus iganes vaja, leidsin vastavat nõuannet, juhust ja abi. Sain igakülgselt tutvuda ungarlaste ilusa pealinnaga, mitmete maakohadega, kõikmõeldavate eluavaldustega, sain hankida väärtuslikke teadmisi ja kogemusi oma erialal.

Juba esimesel kohalviibimise päeval tutvusin rea U. T. K. „Hungária“ presiidiumi liikmeiga. Neist oli mulle esialgsel oludega kohanemisel väärtuslikuks abistajaks ja nõuandjaks U. T. K. „Hungária“ sekundus (abiesimees siseasjade alal), Budapesti Polütehnikumi assistent arhitekt Géza Csát. Südamliku ja unustamatu sõbra leidsin aga U. T. K. „Hungária“ quintus (kirjatoimetaja) insener László Csürös'es.

Mul võimaldus igakülgselt tutvuda ungarlaste üliõpilaseluga ja akadeemilise tööga. Külastades mitmeid üliõpilaskoosviibimisi, leidsin alati elavat vastukaja mõte — tihendada sõprussidemeid kahe vennasrahva akadeemilise nõorsoo vahel.

Samal ajal viibis lühemat aega Eestis koos teiste U. T. K. „Hungária“ perre kuuluvate „Korp! Leolat“ külastanud ungarlastega ka U. T. K. „Hungária“ tercius (abiesimees välisasjade alal) insener Árpád Cserna, kel oli siin olnud läbirääkimisi sõruplepingu sõlmimise asjus.

Tema tagasi jõudnud Budapesti, algasid seal üksikasjalisemad nõupidamised sõruplepingu sõlmimiseks. Selgitati vastastikku teineteise organisatsioonilisi aluseid ja sõruplepingu alusmõtteid.

TALLINNA ÜLIÕPILASKONNA JUHATUS.

Istuvad vasakult: abiesimees E. Leetmaa („Korp. Tehnola“), esimees V. Kiisler („Korp. Frat. Livien-sis“) ja abiesimees E. Kuller („EÜS Põhjala“). Seisavad: sekretär A. Treffner („ÜS Raimla“) ja laekur H. Rebane („Korp. Vironia“).

Siinkohal lubatagu anda lühike ülevaade Ungari akadeemilise pere organisatsioonilisest struktuurist. U. T. K. „Hungária“ hõlmab kogu Ungari organiseeritud akadeemilise tehnilise pere. Tema liikmeskond ulatub tuhandeisse, jagunedes reaks allorganisatsiooniks — korporatsiooniks ja subkorporatsiooniks. Asjaajamine toimub allorganisatsioonide esindajate kogu nn. „törsi“ poolt valitud presiidiumi kaudu, kelle kompetentsi kuulub muide ka välissuhete korraldamine. Vastandina eesti akadeemiliste organisatsioonide struktuurile, kus igas organisatsioonis moodustavad erigrupi üliõpilased konvendi näol ja teise grupi vilistlased vilistlaskogu näol, omavad U. T. K. „Hungárias“ ühesugused õigused nii üliõpilased — vastavalt organisatsioonis oldud aja pikkusele: novicius, junior, senior —

kui ka stuudiumi lõpetanud insenerid ja arhitektid — dominus. Sellest tulebki, et presiidium omas enamikus koosneb alati lõpetanuist.

U. T. K. „Hungária“ allorganisatsioonidel puuduvad omad kooskäimise ruumid (peale paari üksiku erandi). Kooskäimiseks kasutatakse peamiselt Polütehnikumis asetsevad U. T. K. „Hungária“ üldruume. Seal on kantseleiruumid, lugemislaud ja suur koosolekutesaal, mille seinal asetsevad kõigi allorganisatsioonide vapid. Eesti üliõpilaskorralduste toimuvad järjekindlad iganädalased koosolekud on seal tundmatud. Kõik U. T. K. „Hungária“ liikmed tunnevad end ühise perena ja peamine omavaheline kokkusaamine toimub eelnimetatud üldruumes, kus võib alati leida mitmesse allorganisatsiooni kuuluvaid liikmeid. Aegajalt kogunevad üksikute allorganisatsioonide liikmed ühistele koosviibimistele Polütehnikumi einelaua ruumesse või mõnda lokaali, kus arutatakse ja otsustatakse organisatsiooni puutuvaid küsimusi, peetakse referaate ja süvendatakse tutvust ning veedetakse lõbusaid tunde veini ja ühislauludega. Täiesti tavaline on aga nähtus, et niisuguseist koosviibimistest võtab osa peale korraldava allorganisatsiooni liikmete ka kaasvõitlejaid teistest allorganisatsioonest.

Kogu Ungari üliõpilaskond on koondunud nn. Rahvuslikuks üliõpilaskonnaks. Seal on esindatud peale U. T. K. „Hungária“ veel rida üliõpilaskoondisi, üksikute ülikoolide üliõpilaskondi, üliõpilaskoondiste liite jne.

U. T. K. „Hungária“ presiidium, olles täiesti teadlik sellest, et „Korp! Leola“ kaugeltki ei küüni arvulise koosseisu poolest U. T. K. „Hungária“ suuruseni, ei leidnud selles mingeid takistusi sõpruslepingu sõlmimiseks. Selle lepingu sõlmimise sihtidena oli ette nähtud vastastikuse praktikantide-vahetuse arendamine; teineteise liikmete vastuvõtmine ja abistamine vastastikuste külastamiste puhul; vastastikune teineteise maa, rahva ja kultuuriliste ning tehniliste elu-avalduste tutvustamine. Nende ürituste teostamiseks leiti olevat sobivama sõlmida sõprusleping kahe organisatsiooni vahel kui nende teostamist taotelda vastavate maade üliõpilaskondade kaudu. Peamised kaalutlused selleks olid: 1) üliõpilaskonnad võivad teostada vaid üliõpilaskorralduste vahetust, lepingu sõlmimist taotlejad aga nägid ette võimalust ka vilistlaspraktikan-

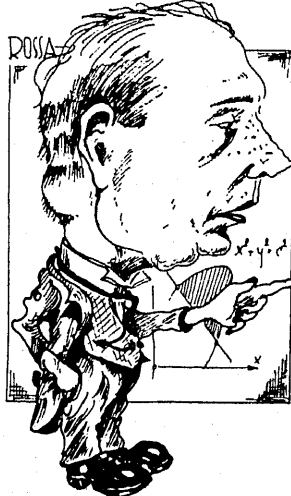
TALLINNA PROFESSORID KARIKATUURI KÕVERPEEGLIS

Prof. J. Kark

Prof. E. Jaakson

Prof. A. Borkvell

Prof. O. Maddison

tide vahetamiseks; 2) kahe pidevalt kontaktis oleva organisatsiooni liikmete vahel tekkivad sõprussidemed saavad areneda palju tugevamaks ja püsivamaks, kui see oleks mõeldav juhuslikult kokkupuutuvate, mitmesse organisatsiooni kuuluvate, üliõpilaste vahel; 3) niisugune sõprusleping kahe organisatsiooni vahel loob kindla aluse üliõpilaspõlves sõlmitud sõprussidemete püsivaks kestmiseks ja arendamiseks ka vilistlas-põlves.

Täielises üksmeeles ja vastastikusel arusaamises toimunud läbirääkimiste tulemusena võisin tuua kaasa „Korp! Leola“ ja U. T. K. „Hungária“ sõpruslepingu sõlmimise põhimõttelise otsuse ja lepingu alused.

Samal ajal, kui „Korp! Leola“ ja U. T. K. „Hungária“ tegid ettevalmistusi sõpruslepingu sõlmimiseks, olid mõlema maa valitsused leppinud kokku kultuurilise koostöö konventsiooni sõlmimiseks. Nagu algul tähendatud, viibis selle konventsiooni pidulikuks allakirjutamiseks Ungaris meie toleaeagne haridusminister kol. A. Jaakson. U. T. K. „Hungária“ poolt oli ette nähtud tema väärikas vastuvõtt, eesotsas nende perre kuuluva toleaeagne Budapesti Kuningliku Polütehnikumi Rektori ja praeguse Ungari Peaministri krahvi Pál Teleki'ga. Mulle tehtud austava ettepaneku sellest vastuvõtust osavõtmiseks pidin aga kahjuks tagasi lükkama, kuna kojusõidul tahtsin peatuda lühemat aega Poolas ja ametikohused kutsusid mind Tallinna tagasi.

Julgustatuna äsjasõlmitud Eesti-Ungari kultuurilise koostöö konventsioonist, missuguse artikkel 6 näeb ette mõlemate maade valitsuste toetust üliõpilaskoondistele, „kes püüavad hoida ja arendada häid suhteid mõlema maa üliõpilaskoostöö vahel ning kes taotleavad teise maa ning eriti üliõpilaskoostöö tutvustamist omal maal“, asus „Korp! Leola“ veel sama aasta sügissemestri ajal — suvel peetud läbirääkimiste alusel — sõpruslepingu sõlmimise eeltööde tegemisele. Selle ürituse läbiviimine leidis heatahtlikku toetust ja pooldamist Vabariigi Presidendi K. Pätsi, auvil kindral J. Laidoneri, toleaeagne haridusministri kol. A. Jaaksoni ning Välisministeeriumi poolt.

Sõpruslepingu sõlmimise ametlik otsus tehtud, astuti ses asjas kirjavahetusse U. T. K. „Hungáriaga“, mille tulemusena valmis 1938. a. jaanuaris lõplik sõpruslepingu tekst. Sama aasta algusest kehtima hakanud

Ülikoolide seaduse alusel esitati see E. V. Tallinna Tehnikaülikooli valitsusele kinnitamiseks, kelle poolt tekst kinnitati ja saadeti sama aasta veebruaril algul luba sõpruslepingu sõlmimiseks.

Eesti Vabariigi 20. aastapäevaks sõitis Budapesti „Korp! Leola“ delegatsioon, kes võttis osa meie juubeliaastapäeva pidustustest vennasrahva pealinnas. 26. veebruaril 1938. a. toimunud pidulikul aktusel Budapesti Kuningliku Polütehnikumi aulas leidis aset kahe vennasrahva akadeemiliste koondiste „Korp! Leola“ ja U. T. K. „Hungária“ sõpruslepingu allakirjutamine.

Lepingu tekst näeb ette lepinguosaliste organisatsioonide vaheliste suhete hoidmist ja süvendamist, praktikantide vahetamist, vastastikust informatsiooni saatmist teineteisele, et tutvustada vastastikku oma maad, rahvast, selle eluavaidusi ja kultuurilisi ning tehnilisi saavutusi.

Need põhimõtted on leidnud ka tegelikkus rakendamist. On arenenud senisest tihedam kirjavahetus mõlema organisatsiooni liikmete vahel. Organisatsioonid on pidevas kirjavahetuses, on saadetud teineteisele rida raamatuid vastastikuseks tutvumiseks ja toimub pidev ajakirjade vahetus. Märgatavalt on suurenenud ka praktikantide vahetus ja suveti teineteist külastajate arv. Mõõdunud aasta suvel tegi „Korp! Leola“ vastukülaskäigu U. T. K. „Hungária“ esindus, et ühtlasi võtta osa meie rahvuslikest pidupäevist laulupeo ajal. Vastastikku vahetatud praktikantide arv on kahekordistunud.

Siin viibinute parimaist muljeist võime lugeda U. T. K. „Hungária“ poolt Budapestis väljaantavast ajalehest „Hungária“. Seal on edasi antud kogu vennasrahvale meie rahvuspidu kirjeldused ja tutvustavad kirjutused Eesti kohta.

Mitte soovides selle sõpruslepingu sõlmimisega avanenud praktiseerimise võimalusi Ungaris teha oma ainuõiguseks, võimaldus, vastava kokkuleppe alusel ja U. T. K. „Hungária“ nõusolekul, „Korp! Leola“ kaudu U. T. K. „Hungária“ poolt hangitavaile praktikakohtadele asuda ka teiste organisatsioonide liikmeil. Sellelega on viidud hõimusuhete arendamine märksa laiemale alusele. Nagu juba eespool oli tähendatud ja nagu on selgunud vastavast kirjavahetusest U. T. K. „Hungáriga“, jääb püsima nende soov selle läbiviimist teostada sõpruslepinglaste kaudu ja nende vastutusel.

TALLINNA ÜLIÕPILASKONNA ESINDUS.

Istuvad vasakult: B. Liidumäe („Korp. Leola“), A. Treffner („ÜS Raimla“), E. Kuller („EÜS Põhjala“), V. Kiisler („Korp. Frat. Liviensis“), prof. A. Reinvald (Tall. Üliõpilaskonna Kuraator), E. Leetmaa („Korp. Tehnola“), H. Rebane („Korp. Vironia“). Seisavad: R. Härm („EÜS Põhjala“), J. Toomaspoeg („Korp. Leola“), E. Saare („Korp. Väinla“), R. Kikkerpuu („Korp. Sakala“), V. Polonski („Rossica“), L. Käär („Korp. Tehnola“), A. Pärtel-poeg („Korp. Ugala“) ja V. Lõhmus („E. Ü. S.“). Puuduvad J. Hint („ÜS Liivika“) ja E. Soonvald („Korp. Rotalia“).

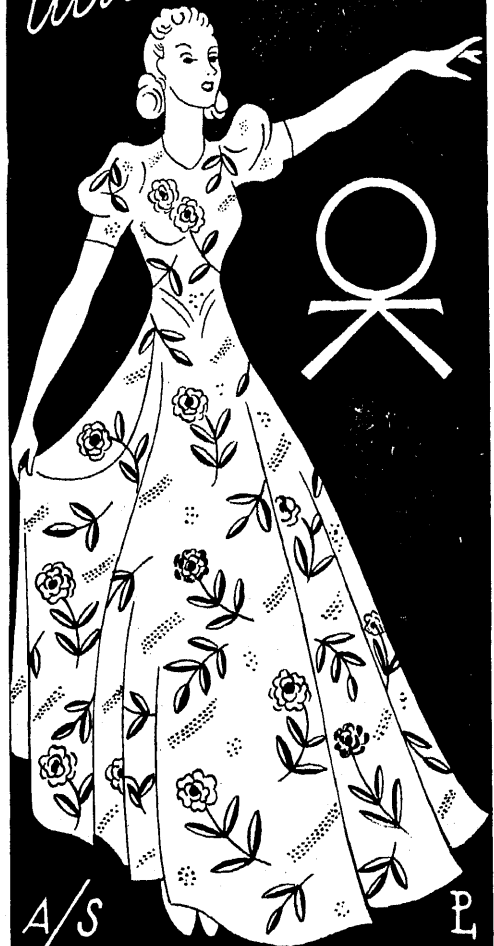
SEAL

Esto

VORSTID

Müügil „Lihatsentraalides“

*Hoosaja
undisriided*

A/S

PL

TEKSTIILVABRIK

O. KILGAS

Kitsasfilm Üliõpilaskonda

Eesti Üliõpilaskonna suhtlemisel CIE kui ka SELL üliõpilaskondadega on mitmeil puhkudel pööratud meie Üliõpilaskonna esindajate poole sooviga alustada vastastikust üliõpilaselu puutuvate kitsas- ja muude filmide vahetamist. Muidugi on meil tulnud meelitavast pakkumisest ära ütelda.

On küllalt arusaadav, miks meil filmiala amatöörspordina ka kitsasfilmigi näol pole omanud senini seltskonnas kui ka üliõpilaskonnas laiemat huvi ja teotsemispinda. Juba senini selle ala rakendamiseks vajalike aparaatide ja muude seadeldiste võrdlemisi kõrge hind on hirmutanud meie keskmise jõukusega kodanikult isikliku filmiaparaadi ostmise mõtte. Siia lisandus aga veel rohkesti kulu ja aega nõudev filmi ekraanivalmiks töötlemine, milleks film meil vastavate töökodade puudumisel tuli saata välismaale. Alles pärast neid keerukaid ringreise võis rõõmu tunda oma-vändatud filmilindist. Need olid raskused, mida on ületanud senini ainult üksikud kiindunud entusiastid.

Määrava pöörde tõi meie kitsasfilmi arengus Haridusministeeriumi möödunud aasta julge algatus, kes hinnates filmi kui väärtuslikku õppevahendit, on muretšenud rohkelt koolidele projektsiooni- ja teisi kitsasfilmi rakendamiseks vajalikke aparaate. Kaasaskäivalt selle algatusega asutati meie Kultuurfilmi ja mõnede fotoärde juurde vajalikud seadeldised filmi, eriti kitsasfilmi ekraanivalmiks töötlemiseks, alandades seega tunduvalt seniseid filmi ekspluateerimiskulusid.

Ajalist soodsat momenti otsustas kasutada oma käesoleva ja juba mööduva tegevusaasta kava koostamisel Üliõpilaskonna Kultuurtoimkond, nähes ette kitsasfilmi kui uudse huviala rakendamise üliõpilaskondlikus ulatuses. Mõtte realiseerimiseks töötati välja vastav eelarve ning astuti ka samme selle teostamiseks. Kahjuks on aga senini selle teoks saamist takistanud meie praegune erakordne sise- ja välispoliitiline olustik, mis on esile nihutanud teiselaadseid küsimusi ja huve.

Kuid just nüüdset pingerikast ajajärku peaks leevendama mitmeladsete ja meie siseelu ülesehitavate positiivsete tegevusaladega.

Üheks sellaseks tegevusalaks võiks kujuneda eelmainitud filmiala, mis harrastatav mitmete maade üliõpilaskondades.

Kindlam ja poolriiklik ilme on kitsasfilmil Saksa- maal ja Itaalias. Viimases „Gruppi Universitari Fascisti“ filmisektsiooni kaudu taotletakse isegi pidevalt stsenaariumide koostajate ja režisöörade kujundamist.

Üliõpilaste vändatud ja kaasa mängitud filme esitatakse sageli peale üliõpilasparteiklubide ka avalikkusele. Muudes, eriti aga Skandinaavia maades on see aga olnud puht amatöörhuviala.

Meie majanduslikule olukorrale vastavalt on kitsasfilmi tagajärjekas ja huvipakkuv laiem rakendamine võimalik ainult vastavate klubide ja ringide kaudu, milliste algeid on tekkinud juba Tallinnas ja Tartus. Üliõpilaskonnas oleks see aga mõeldav üliõpilaskonventide ulatuses. Praktilisem on siin 16 mm laiune filmilint kui kõige läbilõõnum ja mille ekraanivalmis jooksev meeter maksab umbes 75 senti.

Üliõpilaskondlikus ulatuses peaks kitsasfilm esitama laiu tegevusvälju niihästi üldhariduslikus, teaduslikus kui ka meelelahutuslikus osas. Kui sageli on praegu üldhariduslikus mõttes väärtuslikud katsed laboratooriumides ja mujal tehtud vaatlused puht-tehnoloogilistest raskesti ligipääsetavatest laiematele ringidele, või jälle asjasthuvitatuile rohke aja- ja muude kuludega seotud. Siin on kindlasti huvipakkuvad eriti katsejamaade ning etnograafilised uurimused. Neid filme on võimalik levitada ka koolidesse.

Teiseks aga kujuneks tingimata üliõpilaskonnale südamelähedaseks ja elavat huvi pakkuvaks mitmesugused üliõpilaskondlikud ettevõtted võistluste, pidustuste ja muude näol.

Oleks vägagi mõeldav ja teostatav ka lühifilmid üliõpilaste elust kaasvõitlejate poolt koostatud stsenaariumide alusel. Elav huvi oleks nii asjaosalistel kui ka teistel. Siiski sisefilmid on meie valgustusolukorras ainult suvel teostatavad, kuna algeline valgustuspark maksab juba 4000 kr. ümber.

Surnud punktist liikuma saamisel ei tohiks majanduslikud raskused enam ülepääsmatud olla. Filmide näitamisest saadav tasu peab katma produtseerimiskulud, kuna tegevus sünnib asjasthuvitatu kaasabil.

Huvitavam kitsasfilmi rakendamisvõimalus jääb aga üliõpilaskonventidele sisetevõime filmimise näol. Kujuneks ju nii elav arhiiv, mil möödunud aegade jutustajaks pole enam ainult tegevusprotokollid ja haihtuvad mälestused. Neid elustaks tunduvalt huvitavad ja ajalooliselt väärtuslikud filmidokumendid.

Need on tagasihoidlikud perspektiivid, mis võiksid avaneda üliõpilaskondlikul kitsasfilmialal. Kindlasti pakuksid aga needki rohkele arvule kaasvõitlejatele huvi ja innustust, ühtlasi aga sootuks uueladset üldarendavat ja huvitavat teotsemist.

Tänavu auhinnati Tartu Ülikooli poolt järgmised tööd

USUTEADUSKONNAS.

Teemale: „Sören Kierkegaardi kirikuarvustuse dogmaatilisi aluseid“ märgusõnaga „Videant pastores, ut...“ tunnustati esimese auhinna vääriliseks.

Autor: *stud. theol. Mihkel Soovik („ÜS Liivika“).*

Jutlus teksti üle: „Jesaja 42, 1—8 ühes eksegeetilis-homileetiliselt põhjendatud dispositsiooniga“ märgusõna „Õiged sõnad on kõverad“ tunnustati esimese jutluse auhinna vääriliseks.

Autor: *stud. theol. Eha Tuulemaa (ENÜS Ilmatar).*

Jutlus sama teksti üle märgusõnaga „Palve“ tunnustati esimese jutluse auhinna vääriliseks.

Autor: *stud. theol. Karl Lipping („EÜS“).*

Jutlus sama teksti üle märgusõnaga „Jumala ori“ tunnustati teise jutluse auhinna vääriliseks.

Autor: *stud. theol. Juku Lepasaar („EÜS Veljesto“).*

Jutlus sama teksti üle märgusõnaga „Päevad on pahad...“ tunnustati teise jutluse auhinna vääriliseks.

Autor: *stud. theol. Hindrik Pihl („EÜS“).*

Teemale: „Uue Eesti piiblitõlke vastavus algtekstile Uue Testamendi osas (Briti ja välismaa Piibliseltsi väljaanne 1938) märgusõnaga „Põhimõttelik“ ei ole auhinna vääriliseks tunnustatud ja ümbrik selle märgusõnaga põletati ära.

ÕIGUSTEADUSKONNAS.

Teemale: „Haldussuva kohtulik kontroll“ märgusõnaga „Salus rei publicae suprema lex est“ tunnustati esimese auhinna vääriliseks.

Autor: *stud. jur. Elmar Kruus („EÜS“).*

Samale teemale märgusõnaga „Õigusriik“ tunnustati teise auhinna vääriliseks.

Autor: *stud. jur. Silvia Nihtig („Korp. Filiae Patriae“).*

Teemale: „Õigustoimingu tingimused“ märgusõnaga „Jurisprudentia Estonica“ tunnustati teise auhinna vääriliseks.

Autor: *stud. jur. Paul Ramul („Korp. Sakala“).*

Samale teemale märgusõnaga „Conditio sine qua non“ tunnustati kolmanda auhinna vääriliseks.

Autor: *stud. jur. Abner Uustal („Korp. Revelia“).*

Teemale: „Normide kehtivus ajas“ 2 tööd märgusõnadega „Expressis verbis“ ja „Mens sana in corpore sano“ ei ole auhinna vääriliseks tunnustatud ja ümbrikud nende märgusõnadega põletati ära.

Tartu linna poolt Jaan Tõnisson'i 60 a. sünnipäeva puhul asutatud auhinna töö teemale: „Kodanikuvabaduste õiguslikud tagatised Eesti õiguskorras ja nende areng“ märgusõnaga „Mälestustes Ilmar Tõnissonist“

tunnustati teise auhinna vääriliseks, määrates auhinna 100 kr.

Autor: *stud. jur. Juhan Käis („EÜS“).*

Samale teemale märgusõnaga „Fiat justitia“ tunnustati teise auhinna vääriliseks, määrates auhinna 100 krooni.

Autor: *stud. jur. Eugen Tarkpea („EÜS Põhjala“).*

ARSTITEADUSKONNAS.

Teemale: „3-aminoftaalhappe-hüdrasiidi väärtusest verdtoestava vahendina“ märgusõnaga „Culter cruentus“ tunnustati esimese auhinna vääriliseks.

Autor: *stud. med. Att Tormet („Korp. Sakala“).*

Samale teemale märgusõnaga „3-a.“ tunnustati esimese auhinna vääriliseks.

Autor: *stud. med. Erich Kongo („Korp. Rotalia“).*

Teemale: „Imikute surevus Tartus, selle põhjused ja abinõud surevuse vastu võitlemiseks“ märgusõnaga „Lapse õigus“ tunnustati esimese auhinna vääriliseks.

Autor: *stud. med. Leida Rüütel („ENÜS“).*

Samale teemale märgusõnaga „Pro juventute Tartuensium“ tunnustati esimese auhinna vääriliseks.

Autor: *stud. med. Endel Kroll („EÜS“).*

Teemale: „Võrdlevaid andmeid naha alkohol-desinfektsiooni ja zephirol-desinfektsiooni tulemusist kliiniliselt ja bakterioloogiliselt Tartu Ülikooli I ja II Haavakliiniku andmeil“, märgusõnaga „Antisepsis“ tunnustati esimese auhinna vääriliseks.

Autor: *stud. med. Taimi Kokamägi (org-matu).*

Samale teemale märgusõnaga „Spor“ tunnustati esimese auhinna vääriliseks.

Autor: *stud. med. Ernst Raudam („ÜS Raimla“).*

Teemale: „Raua sisaldus kodumaa tähtsamates toiduainetes“, märgusõnaga „Ferrum“, tunnustati esimese auhinna vääriliseks.

Autor: *stud. med. Leida Talli („ENÜS“).*

Teemale: „Maaleiva uurimine“ märgusõnaga „Meie igapäevast leiba“, tunnustati esimese auhinna vääriliseks.

Autor: *stud. med. Georg Randmäe („EÜS“).*

Teemale: „Hambakaariese sagedus ja profülaksi võimalused Eestis“ märgusõnaga „Caries“ tunnustati esimese auhinna vääriliseks.

Autor: *stud. med. Salme Novek („ENÜS“).*

Samale teemale märgusõnaga „Dens“ tunnustati teise auhinna vääriliseks.

Autor: *stud. med. Elmar Rõigas („ÜS Raimla“).*

Teemale: „Maaleiva uurimine“ märgusõnaga „Palehigi sees pead sina oma igapäevast leiba süüa“ ei ole auhinna vääriliseks tunnustatud ja ümbrik selle märgusõnaga põletati ära.

Tuberkuloosi Vastu Võitlemise Sihtasutise poolt esitatud auhinnatöö teemale: „Tuberkuloosi esinemine ja selle vastu võitlemine Tartu linnas Eesti iseseisvuse ajal“ märgusõnaga „Valge taud“ tunnustati esimese auhinna vääriliseks.

Autor: *stud. med. Aleksander Koskel* („EÜS“).

Eesti Akadeemiliste Naiste poolt esitatud auhinnatöö teemale: „Kasvajad naistehaiguste osana Eestis“, märgusõnaga „Pia desideria“, tunnustati Eesti Akadeemiliste Naiste Ühingu poolt määratud auhinna, s. o. 200 krooni vääriliseks.

Autor: *stud. med. Leili Põllusaar* („ENÜS“)

Eesti Üliõpilasseltside Vilistlaskogude Liidu poolt esitatud auhinnatöö teemale: „Sünnitusabi Eestis viimase viie aasta vältel“ märgusõnaga „Statistika“ ei ole auhinna vääriliseks tunnustatud ja ümbrik selle märgusõnaga põletati ära.

FILOSOOFIATEADUSKONNAS.

Teemale: „Eesti matuskommitee ülevaade“ märgusõnaga „Nemini parceretur“ tunnustati esimese auhinna vääriliseks.

Autor: *stud. phil. Amanda Raadla* („ENÜS“).

Teemale: „Thukydidese ajaloo ühe raamatu tekstikriitiline analüüs“ märgusõnaga „Sic semper in tyrannos“ tunnustati esimese auhinna vääriliseks.

Autor: *stud. phil. Rudolf Laanes* („EÜS Veljesto“).

Eesti Üliõpilasseltside Vilistlaskogude Liidu poolt esitatud auhinnatöö teemale: „Mingi valla ajalugu“ märgusõnaga „Karksi“ tunnustati Eesti Üliõpilasseltside Vilistlaskogude Liidu poole auhinna, s. o. 150 kr. vääriliseks.

Autor: *stud. jur. Juhan Kalamees* („EÜS“).

Samale teemale märgusõnaga „Caroline Fölker-sam“ ei ole auhinna vääriliseks tunnustatud ja ümbrik selle märgusõnaga põletati ära.

MATEMAATIKA-LOODUSTEADUSKONNAS.

Teemale: „Ühe Eestis esineva mineraali ja selle geoloogilise esinemise kirjeldus“ märgusõnaga „Paragnees“ tunnustati esimese auhinna vääriliseks.

Autor: *stud. phil. nat. Edmund Bölaw* (org-matu).

LOOMAARSTITEADUSKONNAS.

Teemale: „Statistiline ülevaade teaduskonna haavakliiniku patsientuurist 1919—1938 incl. silmas pidades rahvamajanduslikku külge“ märgusõnaga „Anna aega atra seada, küll siis kündi küllalt saab“ tunnustati teise auhinna vääriliseks.

Autor: *stud. med. vet. Oskar Leesment* („Korp. Vironia“).

Teemale: „Soolised tunnused kassi vaagnaluudel“ märgusõnaga „Felis“ tunnustati teise auhinna vääriliseks.

Autor: *stud. med. vet. Heinrich Erits* („ÜS Raimla“).

Teemale: „Sigade punataud N. maakonnas viimase 10 a. jooksul“ märgusõnaga „Erypelas“ tunnustati teise auhinna vääriliseks.

Autor: *stud. med. vet. Johannes Tauts* („ÜS Raimla“).

PÖLLUMAJANDUSTEADUSKONNAS.

Teemale: „Kodumaa fosforiit väetisainena“ märgusõnaga „Obolus“ tunnustati esimese auhinna vääriliseks.

Autor: *stud. agr. Karl Maasik* („ÜS Liivika“).

Teemale: „Valge mesiku põllumajanduslik tähtsus“ märgusõnaga „Melilotus“ tunnustati esimese auhinna vääriliseks.

Autor: *stud. agr. Kaarel Vahtras* („ÜS Liivika“).

Teemale: „Seemnekartulikasvatuse arenemise võimalusi Eestis“ märgusõnaga „Majesteet“ tunnustati teise auhinna vääriliseks.

Autor: *stud. agr. Eino Kuris* („Korp. Rotalia“).

Teemale: „Kodumaa fosforiit väetisainena“ märgusõnaga „Obolus“ tunnustati kolmanda auhinna vääriliseks.

Autor: *stud. agr. Elmar Jürgens* („ÜS Liivika“).

Eesti Korporatsioonide Vilistlaskogude Liidu poolt esitatud auhinnatöö teemale: „Noorkarja söötmissnormid ja nende rakendamine vähemalt kuues meie sugulava karjas“ märgusõnaga „Kaks võimalust“ tunnustati esimese auhinna, s. o. 200 kr. vääriliseks.

Autor: *stud. agr. Endel Toiger* („Korp. Rotalia“).

M. Wühneri kapitali arvel ülesseatud auhinnatöö teemale: (III liik): „Milline talundi korrastussüsteem on võimaldanud viimase viie aasta jooksul suurimat tasuvust“ märgusõnaga „Katse vastuseks“ tunnustati esimese auhinna vääriliseks, s. o. 200 kr.

Autor: *stud. agr. Karl Järvesoo* („ÜS Liivika“).

MAJANDUSTEADUSKONNAS.

Teemale: „Kaupade vedu Eesti raudteedel seoses linlikkude keskuste kaubandusliku tegevuse ja iseloomuga“ märgusõnaga „Kaal ja väärtus“ tunnustati esimese auhinna vääriliseks.

Autor: *stud. rer. oec. Paul Tasur* („EÜS Põhjala“).

Teemale: „Peekoni ja selle kõrvalsaaduste töötlemine ning turustamine“ märgusõnaga „Habeat sua fata“ tunnustati esimese auhinna vääriliseks.

Autor: *stud. rer. oec. Reet Linde* („Korp. Indla“).

Teemale: „Segamajanduslikud ettevõtted Eestis“ märgusõnaga „Kõik lapsed suveks maale“ tunnustati esimese auhinna vääriliseks.

Autor: *stud. rer. oec. Rudolf Jalakas* („Korp. Vironia“).

Teemale: „Peekoni ja selle kõrvalsaaduste töötlemine ning turustamine“ märgusõnaga „Lootusetu“ tunnustati teise auhinna vääriliseks.

Autor: stud. rer. oec. Boris Avald („Korp. Vironia“).

Teemale: „Segamajanduslikud ettevõtted“ märgusõnaga „I am sorry“ tunnustati teise auhinna vääriliseks.

Autor: stud. rer. oec. Harald Nurk („Korp. Vironia“).

Teemale: „Kaupade vedu Eesti raudteedel seoses linlikkude keskuste kaubandusliku tegevuse ja iseloomuga“ märgusõnaga „Raudne“, tunnustati kolmanda auhinna vääriliseks.

Autor: stud. rer. oec. Alfred Meltsas (org-matu).

Teemale: „Peekoni ja selle kõrvalsaaduste töötlemine ning turustamine“ märgusõnaga „Põllumehe töötulemus“ ei ole auhinna vääriliseks tunnustatud ja ümbrik selle märgusõnaga põletati ära.

Uute auhinnatööde teemad

Tartu Ülikooli aastapäeval kuulutati välja järgmiseks aastaks uued auhinnatööde teemad, mis on järgmised:

USUTEADUSKONNAS

Tegeliku usuteaduse alalt: Kiriklikud olud ja rahva usuline ilme ühes kodumaa kihelkonnas.

Vana Testamendi piibliteaduse alalt: Jumala pojad — Vanas Testamendis üldsemitlikul taustal.

Eesti Evangeeliumi Luteri Usu Kiriku Hooldaja poolt esitatud auhinna-ülesanne: Jutlus teksti üle: Hebr. 11, 23—26 ühes eksegeetilis-homileetilisel põhjendatud dispositsiooniga.

ÕIGUSTEADUSKONNAS.

Sotsiaalteaduste alalt: Töövõtjate kutseühingud. Rooma õiguse süsteemi alalt: Simuleeritud toimingud ja toimingud *in fraudem creditorum*.

Üldise ja õigusvalade statistika alalt: Finantsstatistika ja selle rakendus teaduslikkudes uurimustes.

Eesti Akadeemiliste Naiste Ühingu poolt esitatud auhinnatöö teema: Kutsevalik ja kutsenõuanne seoses tööturu korraldamisega *de lege ferenda*.

Eesti Üliõpilasseltside Vilistlaskogude Liidu poolt esitatud auhinnatöö teema: Avalikkude teenistujate õigused ja kohused.

1. auhinnaks on määratud 150 krooni. Töö esitamistähtaeg 1. nov. 1940.

ARSTITEADUSKONNAS.

Patoloogia alalt: Vaegtoite mõju kasvava organismi hammastesse (eksperimentaalne uurimus).

Silmahaiguste alalt: Trahhoom Tartu Ülikooli Silmakliiniku materjali põhjal.

Sisehaiguste alalt: Verepildi muutusist liigese reumatismi puhul.

Neuroloogia alalt: Laste halvatusõbi Eestis viimase 15 aasta jooksul Tartu Ülikooli Närvikliiniku andmete järgi.

Rakendusfarmaatsia alalt: Tinktuuride ja ekstraktide kromatograafiline uurimus.

Farmatseutilise keemia alalt: Võrdlev uurimus askorbiinhappe määramises.

Eesti Eugeenika ja Genealoogia Seltsi poolt esitatud auhinnatöö teema: Nõrgaandeliste algkooliõpi-

laste arv ja sotsiaalne päritolu mõnes maakonnas koos seal asuvate linnade ja alevitega. Auhinnaks on määratud 100 krooni.

Arstide Koja poolt esitatud auhinnatöö teema: Ühe maakonna tervishoiuarsti jaoskonna tervishoiuline uurimus ja kirjeldus. Auhinnaks on määratud 200 krooni. Töö esitamistähtpäev 1. nov. 1941.

Vähi Vastu Võitlemise Seltsi poolt esitatud auhinnatöö teemad: 1) Vähktõve operatiivse ravi järelkontroll Ülikooli Haavakliiniku andmeil; 2) Suremus vähktõppe Eestis viimase 10 aasta jooksul.

Tuberkuloosi Vastu Võitlemise Sihtasutise poolt esitatud auhinnatöö teema: Tuberkuloosi vastu võitlemise areng Eestis. Auhindadeks on määratud: 1. auhind — 150 kr., 2. auhind — 100 kr., 3. auhind — 50 krooni.

FILOSOOFIATEADUSKONNAS.

Läänemere-soome keelte alalt: Jõepära vadja murde vokalism, teiste vadja ja ingeri murretega võrrelduna.

Germaani filoloogia alalt: Uurimus alam-saksa keele mõjust eesti keelde.

Üldise ajaloo alalt: Saksa välispoliitika Balkani sõdade ajal a. 1912—1913.

Pedagoogika (filosoofia) alalt: Filosoofiliste ainete õpetamine Eesti koolis (ajalooline ülevaade, hinnang, soovid tuleviku kohta).

Inglise filoloogia alalt: Tõlked inglise keelest ja inglise kirjanduse kajastusi eesti kirjanduses enne a. 1910.

Tartu Tütarlaste Gümnaasiumi Vilistlaskogu poolt esitatud auhinnatöö teema: Tütarlaste lugemishuvid eri vanusastmeil. Auhinnaks on määratud 100 krooni.

MATEMAATIKA-LOODUSTEADUSKONNAS.

Matemaatika alalt: Punktkonstruktsioonide teostamine tasapinna voltimise abil.

Füüsika alalt: Mõnede orgaaniliste ainete ultravioletsed absorptsioonispektrid.

Keemia alalt: Lämmastikoksüüdide kvalitatiivsetest tõestamisviisidest.

Zooloogia alalt: Andmeid Tartu Ülikooli Kastre-Peravalla õppemetskonna linnustikust.

LOOMAAARSTITEADUSKONNAS.

Veistehaiguste alalt: Reticulum'i kontraktsioonide olunemine veisel ja tema diagnostiline tähtsus eesmagude haigestumisel.

Lihahügieeni alalt: Hügieenilisi uurimusi meil turustatava maksavorsti kohta.

Eesti Üliõpilaste Seltside Vilistlaskogude Liidu poolt esitatud auhinnatöö teema: Uurimusi põrsaste maksahaiguse (*Hepatitis enzootica porcellorum*) patoloogilistest muutustest ja etioloogiast. Auhindadeks on määratud 300 kr. Töö esitamistähtaeg 1. okt. 1940.

PÖLLUMAJANDUSTEADUSKONNAS.

Loomakasvatuse alalt: Veiste sugulavad Eestis (nende areng ja praegune seisukord).

Maaparanduse ja sookultuuri alalt: Kartulikasvatuse võimalusi Eesti soodes.

Metsazooloogia alalt: Metsakahjurite esinemine N-metskonnas.

Aianduse alalt: Öunapuu-sortimendi uurimine ühe maakonna piirides ja selle parandamise suund.

M. Wühneri kapitali arvel: Maaparanduse ja sookultuuri alalt — II liigi auhinnatöö teema: Eesti maaparanduse ja sookultuuri ajalugu. Töö esitamistähtaeg 1. oktoober 1941.

Põllum.-riistade ja -masinate alalt — III liigi auhinnatöö teema: Heinakoristamise tööde mehhaniseerimise võimalusi Eestis. Töö esitamistähtaeg 1. oktoober 1940.

Eesti Munaekspordi poolt esitatud auhinnatöö teema: Linnukasvatuse praegune seisukord ja edaspidise arengu võimalused Eestis. Auhinnaks on määratud 300 krooni. Töö esitamistähtaeg 1. nov. 1940.

Ühing „Eesti Lihaebspordi“ poolt esitatud auhinnatöö teema: Seakasvatuse areng 1923—1939 (incl.) a.a. Tartu-, Võru-, Valga- ja Petseri maakondades ning sigade turustamine sel ajavahemikul nendest maakondadest. Auhindadeks on määratud: I auhind — kr. 250, II auhind — 150 kr., III auhind — 100 kr. Töö esitamistähtaeg 1. oktoober 1941.

Tartu Eesti Põllumeeste Seltsi poolt esitatud auhinnatöö teema: Tartu Eesti Põllumeeste Seltsi majanduselu arendajana. Auhindadeks on määratud: I auhind — 150 kr., II auhind — 100 kr., III auhind — 50 krooni.

MAJANDUSTEADUSKONNAS.

Panganduse ja kindlustusanduse alal: Konjunktuurilised ja sesoonilised kõikumised ühe suurema panga (bilansisummaga alates kr. 750.000) hoiuste arengus.

Teoreetilise rahvamajandusteaduse alalt: Tööturuteooria rahvamajandusteaduses.

Kaubandus-tööstusanduse alalt: Eesti kaubanduse kulude analüüs 1937. a. majandusloenduse andmeil.

Akadeemilise Ühistegevuse Seltsi poolt esitatud auhinnatöö teema: Tarbijasühistu käitismajanduslik analüüs. Auhinnaks on määratud 100 krooni.

Eesti Ühistegelise Liidu poolt esitatud auhinnatöö teemad: 1) Korterüüningute areng Eestis, Rootsis, Saksas, Soomes ja Taanis. Auhindadeks on määratud: I auhind — 150 kr., II auhind — 100 kr. (II auhind on määratud Elukorterite Ehitusühingute Liidu poolt).

2) Ühistegelike kindlustusandutiste areng ja osatähtsus Eestis. Auhindadeks on määratud: I auhind — 200 kr. ja II auhind — 100 krooni.

A.-S.

»VOLTA TEHASED«

Tallinn, Tööstuse tän. nr. 47

KODUKESKJAAM
TELEFON 477-66

- Ventilaatorid igaks otstarbeks
- Elektri masinad ja aparaadid
- Elektri keevitus-seaded
- Iseimejad tiibratas-pumbad
- Sooja õhuga kütmisseseaded
- Kõrgepinge-seaded

20 aastat Tartu Ülikooli

1. detsembril tähistati Eesti Vabariigi Tartu Ülikooli piduliku avamise kahekümnendat aastapäeva. See olulise tähtsusega sündmus 20 aastat tagasi meie elus toimus ajal, mil veel innustatud vaimustusega noore vabariigi piiril võideldi maa ja rahva vabaduse ja iseseisvuse eest. On märkimisväärne, et nüüd, seistes meie ülikooli täiseasuse lävel, jällegi on pääsenud maailmas lahti laastavate sõdade kahjutuli, millesse meie pole küll otseselt kistud, mis aga omelt kaudselt mõjutab ka meie eluavauldusi.

Tuletades meelde iseseisva Eesti ülikooli avamist Tartus 20 aasta eest, ei oleks meil sel puhul põhjust vaikides mõelda minna Tartu ülikooli kuulsusrohkest minevikust. Sest teatavasti rajati Tartu Ülikool 30. juunil 1832. a. Nürnbergi sõjalaagris Rootsi kuninga Gustav Adolffi vastava asutamisdrekreediga, nii siis üle 300 aasta tagasi. Sellise pika aja jooksul on Tartu Ülikoolil tulnud üle elada palju pöördelisi sündmusi ja tunda mitme riigi ja paljude valitsejate võimavauldusi.

Esimene Tartu Ülikool, „Akademia Gustaviana“, püsis 24 aastat. Kui Tartu vallutati a. 1656 venelaste poolt, suleti ka ülikool. Ent ajalooliste sündmuste metamorfoos mõnede aastakümnete järele elustab jälle Tartu akadeemia, seekord a. 1690 „Academia Gustaviana-Carolina“ nime all, millele, nagu nähtub, on lisatud ka oma isa, kuningas Gustav-Adolffi, traditsioone jätkava poja Rootsi kuninga Karl XI-da nimi. Põhjasõja keeristes evakueeritakse ülikool Pärnu, kus teotseb nelja teaduskonnaga kuni 1710. aastani, mil ta tegevus lõpeb.

Vene keiser Aleksander I, tuntud ajaloos rahva vabastajana pärisorjusest, avab Tartu Ülikooli 92 aastat hiljem, 1802. aastal. Tal jätkub huvi ja hoolt ka ülikooli edaspidise saatuse vastu. Tema valitsemise kestel omandab Tartu Ülikool suurema osa vajalikke ehitisi. Samal ajal püstitatakse ka praegune peahoone (1804—1809) prof. Joh. W. Krause plaanide kohaselt.

Ka teadusliku töö alal osutub kõnealune ajajärk üheks viljakamaks osaks Tartu Ülikooli elus. Siin töötavad professoritena maailmas tunnustatud jõud nagu usuteadlane F. A. Philip, õigusteadlane Ch. Chr. v. Dabelow, füsioloog A. Schmidt, kirurg N. J. Pirogov, keemik C. Schmidt, astronoom F. G. v. Struve, botaanik K. C. F. Lebebour, filosoof L. Strümpell ja lühemat aega botaanik Schleiden, riigioiguse prof. Wagner, keemik Ostwald j. t. Eesti keele lektoritena töötavad algul dr. F. R. Fählmann, hiljem dr. phil. M. Weske ja K. A. Hermann.

Kirjeldatud teadusliku töö arengut soodustav olukord püsib kuni 20. nov. 1889. a., mil keiser Aleksander III annab käsu Tartu Ülikoolis võtta õppekeelena tarvitusele vene keel. Algab kodumaa ajaloost tuntud venestamise ajajärk. Selle tagajärjel vabastatakse kõrge teadusliku staažiga õppejõud, läites nende kohti teadusmaailmas tundmatute isikutega. Ülikooli siseelus viiakse läbi kõvendatud vene kroonu

režiim, samuti nimetatakse ülikool ümber venepäraselt Jurjevi Ülikooliks.

Vaatamata teadusliku nivoo tunduval langusele sellel ajajärgul, paraneb ülikooli majanduslik olukord. Püstitatakse uusi vajalikke ehitisi ja täiendatakse aegamööda ka õppejõudude kaadrit, nii et 1. jaan. 1917. a. seisab ülikooli teenistuses 177 õppejõudu, neist 70 korralist- ja erakorralist professorit.

Vahepeal puhkenud maailmasõda toob endaga kaasa häireid ka Tartu Ülikooli elus. Nii evakueeritakse sakslaste kartusel 1915. a. osa inventari Permi, millele peatselt järgnevad ka raamatukogu ja paljude kabinetide väärtuslikud sisseseaded. Siiski jätkati õppetööd Tartu Ülikoolis kuni 1918. a. kevadeni, mil Eesti vallutanud Saksa okupatsiooniväed lõpetasid selle tegevuse.

Venemaale sõja kartusel evakueeritud inventari ja muude vahendite kaasabil jätkatakse Tartu Ülikooli tööd Woroneshis. Ka sakslased omakorda püüavad okupatsiooni ajal elustada endist saksameelset ülikooli. Selle pidulik avamine toimubki 15. sept. 1918. a., ent enamus eesti soost üliõpilasi vähemate, mõningatest arusaamatustest tingitud eranditega boikoteerib seda ettevõtet. Okupatsiooni-võimude ülikool saab tegutseda vaevalt kolm kuud ja 1. detsembril 1918. a. teostub juba tema ametlik üleandmine iseseisva Eesti Vabariigi vastavale hariduskomisjonile. Järgmisel päeval nimetatakse juba Tartu Ülikooli kuraatoriks Peeter Pöld.

Oli teostunud Eesti rahva suur siht ja unistus, mida helitlatud miimete teiste rahvaste võimu all veedetud aegade jooksul. Ent veelgi polnud võimalik alustada intensiivset tööd eesti keelega kõrgeimas õppeasutises. Veel kees sõjategevus Eesti territooriumil, mille puhastamisest vaenlaste jõukudest võttis osa enamus tookordseid üliõpilasi ja õppejõude.

1919. aasta 4. oktoobril immatrikuleeruvad esimesed üliõpilased, arvult 69 ja 6. okt. algavad loengud neis teaduskondades, kus olemas vastavaid õppejõude.

Tartu Ülikooli ametlik ja pidulik avamine toimus, nagu algul mainitud, 1. detsembril 1919. a., ajal, mil lahingud maa vabastamiseks käisid juba väljaspool meie riigi piire, millist tähtpäeva pühitseataksegi nüüd ülikooli asutamispäevana. Avamisaktusest võttis osa ka tookordne Riigivanem J. Tõnisson. Jaanuarikuu lõpul 1920. a. nimetatakse Tartu Ülikooli esimeseks rektoriks prof. H. Koppel. A. 1928 astub rektori vastutusrikkale ametkohale prof. J. Köpp ja 1937. a. nimetatakse sellele kohale praegune rektor prof. H. Kaho.

Seistes Eesti Ülikooli 20-ndal verstaapostil avaneb meil võimalus heita põgusat pilku selle loova ajajärgu väljel saavutatud tulemustele, samuti kinnitada endise ülikooli töös omaks võetud põhimõtteid ja juhtnõure. Sellel tähtsal silmapilgul on aga meie kõigi kohus pilku suunata ka tulevikku ja võib olla seada üles uusi tähiseid, võttes omaks meie töös uusi suundi ja faotlusi.

Tartu Ülikooli töös, millest lähem ülevaade on toodud ka käesolevas „Üliõpilaslehes“, on saavutatud tulemusi, mida meie, kaasaegsed, vaevalt suudamegi väärikalt hinnata. Meie armsa alma materi viljakas üsk on sigitanud Eesti rahvale teadlasi, kes on suutnud maailma tarkuse-salvedest leida ja päevavalgele tuua teadmisi õnnistuseks meile ja meie tulevastele põlvedele. Eestikeelsest ja -meelsest akadeemiast on siirdunud ellu tuhandeid noori Eesti naisi ja mehi, kes töötavad oma rahva hüvanguks, siin on veel õppimas hulk teadushimulisi noori, kelle töö ja teadmised on alles akkumuleerumas, et hiljem tegelikku ellu siirdudes, kõike omatut jällegi edasi anda oma rahvale.

Tartu Ülikool pole teotsenud üksnes kõrgema õppeasutisena, mis valmistab ette noori nende tulevaseks tööks. Ta on kujunenud ka teaduse edasiarendajaks. Tema seinte vahel ollakse pidevalt sooritamas uurimusi ja avastusi, mis toovad tulu kogu meie rahvale. Siin on aretatud teadusi, mis rakendatuna tegelikku ellu aitavad meil saavutada vähema jõukulutusega paremaid tagajärgi meie igapäevases töös.

Veel üht suurt ja tähtsat ülesannet on täitnud ja täidab tulevikuski Tartu Ülikool. Ta on valguse-templiks, kust kiirgab vaimuvalgust ja isamaavaimustust ka kõige kaugemasse südamesse. Väikerahva ülikool, nagu meiegi oma, ei saa piirduda vaid oma teadusliku tegevusega ja kõrgema haridusega eriteadlaste ettevalmistusega, kes siirdudes ellu võivad täita vaid eeskujulikult oma ülesandeid kutsetöös. Ei — sellest oleks liig vähe. Iga ülikooli lõpetaja, isegi üliõpilane, on teataval määral juht oma mõjupiirkonnas. Ei ole väikerahva seisukohalt seepärast mitte ükskõik, millise mõttemaailma ja südamehariduse annab ülikool oma kasvandikele.

Sellest võidakse vahest aru saada nii, et ülikool seda kõike oma õpilastele peaks õpetama. Ei, ülikool seda õ p e t a d a ei saa. Ja õppida võib seda vaid siis, kui hoitakse süda avatuna kõigele heale, mis alma materist välja hoovab.

Muidugi selles osas langeb suurem töö üliõpilasorganisatsioonidele ja üliõpilaskonna omakorraldusele, et kasvatada üliõpilastes ühist doktriini ellusuhtumises, aidata neil püstitada oma elufilosoofiat ja sisendada neisse kindlaid veendeid isamaast ja oma rahva iseseisvusest. Moodustuvad ju need mõisted kõige kallimaist aardeist, mis ühel rahval ja eriti väikerahval võivad olla.

Kirjutades neid ridu — on maailmas palju muutunud ajavahemikul meie ülikooli asutamispäevast käesolevani. Maakaartidelt on pühitud mõne viipega suurriike nagu tolmulaike. Meie ümber kõmisedevad ähvardavad kahuritorud. Rasked katsumise-ajad on tabanud meie hõime, kelle üliõpilastega oleme nii palju ja nii südamlikult puutunud kokku. Meie enestegi elus on teostunud teatavaid ümberhinnanguid, mida varem pidasime vaevalt võimalikeks, ent mida nüüd tuleb võtta paratamatusena.

Seistes pidulistena oma alma materi sünnipäeval keset tõsiseid sündmusi peame teadma, et meie ülimaks sihiks on hoida oma kalleimat vara — iseseisvust, kuigi selle eest peaksime kandma suurimaid ohvreid.

Praegune aeg kohustab. Ta on märgiks sellele, et peame enam kui varemalt koondama tihedamaks oma read. Ta vihjab sellele, et Eesti haritlaskonnal ja õppival noorsool oleks aeg unustada arusaamatused endi hulgas ja koonduda üksmeeles oma ülikooli ümber. Sest siit saame relva meie iseseisvuse kaitseks. See relv pole kahur ega raske maad kõmisesema panev tank. See on vaimuõök.

Võim ja vaim — kaks tegurit, mis võitlevad maailmas vahelduva õnnega. Ent tugevaim on siiski vaim. Võim surub maha ja fallab põrmuks oma raske terasega kõike, mis talle satub ette. Ent hävitada vaimu — seda ei suuda ta kunagi.

Meie võim — on meie vaim.

Jõulukuul, 1939. a.

H. P—pp.

Tartu Ülikooli 20 aastat arvudes

Eesti Vabariigi Tartu Ülikooli 20. aastapäevaks on koostatud meie iseseisvusaegse ülikooli tegevusaruanne, mis üksikasjalikult näitab õppekohtade kujunemist ja nende täitmist, õppejõudude arvu, õppeasutiste väljaarendamist, õppejõudude järelkasvu soetamist ja andmestikku üliõpilastest ja ülikooli lõpetanuist.

Aruandest selgub, et 1. dets. 1919 avati pidulikult Eesti Vabariigi Tartu ülikool. Kuid tegelikult olid ülikooli organid ülikooli kuraatoriga ja ajutistest dekaanidest koosneva ülikooli ajutise nõukoguga eesotsas tegevust alustanud juba märksa

varem. Ülikooli õppekohtade arv oli esmakordselt kindlaks määratud Tartu Ülikooli ajutise nõukogu protokollis 5. augustist 1919. Seal antud õppekohtade loetelu ei olnud siiski kindel, sest ajutine nõukogu kuraatoriga eesotsas võis määralisele õppekohale valida ja haridusministrile kinnitamiseks esitada isikuid, kellele vastavat õppekohta 5. aug. nimestikus polnud ette nähtud. Arvestades ka neid muudatusi, kujunes õppekohtade arv 1919. a. lõpuks välja järgmiseks: usuteaduskonnas — 7, õigusteaduskonnas — 9, arstiteaduskonnas — 22, filosoofiateaduskonnas

— 29, matemaatika-loodusteaduskonnas — 20, loomaarstiteaduskonnas — 13, põllumajandusteaduskonnas — 10 õppekohta; seega kokku seitsmes teaduskonnas 110 õppekohta. 5. aug. 1919. a. õppekohtade nimestikus puudus usuteaduskond. Usuteaduskond kutsuti ellu hiljem, 1919. a. sügis-poolaasta jooksul.

1925. a. Tartu Ülikooli seadus nägi ette õppekohti järgmiselt: usuteaduskonnas — 8, õigusteaduskonnas koos majandusteaduse osakonnaga — 18, arstiteaduskonnas — 30, filosoofiateaduskonnas — 33, matemaatika-loodusteaduskonnas — 22,

loomaarstiteaduskonnas — 15, põllumajandusteaduskonnas — 16, seega kokku — 142. Õppekohtade arv Tartu ülikoolis oli 1925. aastal järelikult 32 võrra suurem 1919. a. arvust. Suurenemine oli eriti tunduv õigusteaduskonnas — 9 õppekoha võrra, seega 100 prots. See suurenemine oli tingitud esmajoonel majandusteaduse osakonna ellukutsumisest õigusteaduskonna juures — 6 õppekohaga, sellest 2 professori ja 4 dotsentuuri. Järgnevalt suurenes õppekohtade arv põllumajandusteaduskonnas — 6 õppekoha võrra või 60 prots. ja arstiteaduskonnas — 8 õppekoha võrra või 34,4 prots. Ülejäänud teaduskondade õppekohtade arvu suurenemine oli väiksem.

1929. a. alanud majanduslik kriis tingis osa õppekohtade kaotamist. 1937. a. Ülikooli seadusega suurendati küll määraliste õppekohtade arvu, kuid see ei ulatunud siiski 1925. a. arvu tasemeni.

Praegu on Tartu ülikoolis määralisi õppekohti: usuteaduskonnas — 7 professori, õigusteaduskonnas — 11 professori ja 1 eriainete õpetaja, arstiteaduskonnas — 28 professori, 2 prorektorit ja 3 eriainete õpetajat, filosoofiateaduskonnas — 21 professori ja 8 lektorit, matemaatikaloosteaduskonnas — 16 professori ja 1 määraline abiõppejõud; loomaarstiteaduskonnas — 11 professori ja 2 määralist abiõppejõudu; põllumajandusteaduskonnas 16 professori ja 1 eriainete õpetaja, majandusteaduskonnas 11 professori ja 1 väljaspool teaduskondi olev professor. Seega kokku 139 õppekohta. Alates 1. jaan. 1938 suurenes teaduskondade arv 7-e pealt 8-le majandusteaduse osakonna eraldamisega õigusteaduskonnast ja iseseisvaks majandusteaduskonnaks muutmiseiga.

*

Tartu ülikooli rajamisel ei suudetud vastavate jõudude puudumisel kõiki õppekohti täita eestlastest õppejõududega. 1. jaan. 1920. a. oli õppejõude: usuteaduskonnas — eestlasi 5, teisist rahvusist 2; õigusteaduskonnas koos majandusteaduskonnaga eestlasi 2, teisist rahv. 1, välismaalasi

1; arstiteaduskonnas — eestlasi 3, teisist rahv. 4, välismaalasi 1; filosoofiateaduskonnas — eestlasi 9, teisist rahv. 7, välismaalasi 5; matemaatikaloosteaduskonnas — eestlasi 7, teisist rahv. 3, välismaalasi 3, loomaarstiteaduskonnas — eestlasi 3, teisist rahv. 7; ainult põllumajandusteaduskonnas olid kõik õppejõud eestlased. Seega olid õppejõududest 1. jaan. 1920 ümmarguselt pooled teisist rahvusist, resp. välismaalased. Üldse on Tartu ülikooli teenistuses olnud teisist rahvusist Eesti kodanikke resp. välismaalasi: usuteaduskonnas — 4 teisist rahv., õigusteaduskonnas koos majandusteaduskonnaga 8 teisist rahvusest ja 4 välismaalast; arstiteaduskonnas — 8 teisist rahv. ja 5 välism.; filosoofiateaduskonnas — 7 teisist rahv. ja 23 välism.; matemaatikaloosteaduskonnas — 6 teisist rahv. ja 5 välism.; loomaarstiteaduskonnas — 9 teisist rahv. ja 2 välism., ja põllumajandusteaduskonnas — 4 teisist rahv. ja 3 välismaalast. Praegu on usuteaduskonnas, õigusteaduskonnas, matemaatika-loomusteaduskonnas, loomaarstiteaduskonnas ja majandusteaduskonnas kõik õppejõud eestlased (majandusteaduskonnas on ainult 1 õppeüleandetaija välismaalane). Arstiteaduskonnas on 1 õppejõud teisist rahvusest Eesti kod. ja filosoofiateaduskonnas — 1 õppejõud teisist rahv. ja 4 välismaalt kutsutud.

*

1919. a. 2. poolaastal ametisse kutsutud õppejõududest on praegu ülikooli teenistuses 11 õppejõudu, 1920. a. 1. ja 2. poolaasta jooksul ametisse kutsutuist — 15 õppejõudu ja 1921. a. 1. ja 2. poolaasta jooksul ametisse kutsutuist — 6 õppejõudu. Ülikooli kahe esimese tegevusaasta jooksul ametisse seatud õppejõududest on praegu ülikooli teenistuses seega veel ainult 32 õppejõudu.

*

1. jaan. 1920. a. oli ette nähtud 110 õppekohast vabu 53 ehk 48 prots. Vabade õppekohtade protsent on hiljem küll vähenenud, kuid jäänud siiski suhteliselt küllalt kõrgeks. Nii oli näiteks 1. dets. 1925 vabade õppekohtade arv 31 ehk 21,8 prots.,

1. dets. 1931. a. — 19 ehk 14,4 prots. ja 1. dets. 1937. a. — 25 ehk 18,1 prots. Praegu on vabu õppekohti: usuteaduskonnas — 2, õigusteaduskonnas — 1, arstiteaduskonnas — 2, filosoofiateaduskonnas — 5, põllumajandusteaduskonnas — 2, ja majandusteaduskonnas — 5, seega kokku 17 ehk 12,9 prots. õppekohtade üldarvust.

Surma läbi lahkusid 1939. a. kaks korralist professorit. 1939. a. jooksul kuni 1. dets. s. a. on valitud 11 uut õppejõudu, edutatud 9 õppejõudu, teenistusaja kestust on pikendatud kahele professorile, valiti 1 titulaarprofessor ja 6 dotsenti. Sama aja jooksul valiti Tartu ülikooli aud doktoriks helilooja Miina Härma, rootslane prof. A. Westgren ja soomlane prof. A. K. Cajander.

Praegu on Tartu ülikoolis 54 korralist professorit, 23 erakorralist professorit, 25 adjunktprofessorit ja 22 määralist abiõppejõudu, seega 124 määralist õppejõudu.

Teaduse- ja õppeasutisi oli Tartu ülikoolil 1919. a. 44. Sellest ajast arvates on teaduse- ja õppeasutiste arv Tartu ülikoolis järjekindlalt suurenenud, jõustes praegu 103-le. 1939. aasta jooksul on asutatud järgmised uued teaduse- ja õppeasutised: Eugeenika-instituut, Radioloogia-instituut ja kliinik, Majandusajaloo-instituut, Eraõiguse-instituut, Riigi- ja Rahvusvahelise Õiguse Instituut ja Haldusametnike Instituut. 4 esaltmainitud instituuti teenivad vastavaid õppetoole. Radioloogia-instituut ja kliinik ei ole otseselt seotud ühegi õppetooliga, vaid tema ülesandeks on vastava ravi andmine ja meditsiinilise radioloogia ja füüsikalise ravi õpetuse teenimine.

Haldusametnike-instituut asub õigusteaduskonna juures ja tema ülesandeks on õpetuse andmine ettevalmistusena haldusteenistuses keskmistel ametikohtadel. Kursus Haldusametnike-Instituudis kestab 2 aastat ja seal võivad õppida õigus- ja majandusteaduskonna üliõpilased.

20 aasta jooksul, kuni 1. nov. 1939 on Tartu ülikool oma summadest andnud õppejõudude järelekasvu soetamiseks stipendiumi 110-le isikule.

Kõige väiksem oli stipendiumide arv 1919. aastal, mil teaduslikke stipendiume anti kõigis teaduskondades kokku 8 isikule; kõige suurem 1928. aastal, mil stipendiumide arv kõigis teaduskondades kokku oli 33. Kõige rohkem on stipendiaate olnud filosoofiateaduskonnas, nimelt 32, ja kõige vähem usuteaduskonnas, nimelt 5.

1. nov. 1939. a. oli kodu- ja välismaal õppivaid stipendiaate: usuteaduskonnas — 2, õigusteaduskonnas — 2, arstiteaduskonnas — 1, filosoofiateaduskonnas — 4 ja põllumajandusteaduskonnas — 2, seega kokku 11.

Tartu Ülikooli asutamisest peale kuni 1. nov. 1939 on Tartu Ülikoolis immatrikuleeritud 17.635 üliõpilast.

Kui välja jätta 1919. a. teine semester, oli kõige väiksem üliõpilaste arv 1920. aastal, nimelt 1742 üliõpilast. Sellest ajast peale on üliõpilaste arv näidanud järjekindlat tõusu, jõu-

des 1926. a. kõige kõrgemale, mil ülikoolis õppis 4651 üliõpilast. Siit peale on ta vähehaaval langenud, jõudes madalaimale tasemele 1933. a. 2835 üliõpilasega. Järgnevat aastail tõusis üliõpilaste arv uuesti üle kolme tuhande, langes 1937. a. 2990-le ja tõustes 1938. a. 3227-le. Praegu on ülikoolis immatrikuleeritud 2682 üliõpilast, neist 1778 mees- ja 904 naisüliõpilast.

20 aasta jooksul on ülikooli lõpetanud 4179 meest ja 1510 naist, seega kokku 5689 isikut. 20 aasta jooksul ülikooli immatrikuleeritud üliõpilaste arvust moodustab samal ajavahemikul ülikooli lõpetanute arv 32,2 protsenti.

1939. a. jooksul kuni 1. det. lõpetas ülikooli: usuteaduskonnas 9 isikut (9 meest, 0 naist), õigusteaduskonnas 93 isikut (83 meest, 10 naist), arstiteaduskonnas 27 isikut (21 meest ja 6 naist), rohuteaduse osakonnas

30 isikut (11 meest ja 19 naist), filosoofiateaduskonnas 53 isikut (13 meest ja 40 naist), matemaatika-loodusteaduskonnas 19 isikut (13 meest ja 6 naist), põllumajandusteaduskonnas: agronoomia osakonnas 18 isikut (17 meest ja 1 naine), metsaosakonnas 7 isikut (7 meest) ning majandusteaduskonnas 50 isikut (40 meest ja 10 naist). Kokku on lõpetanud tänavu seni 323 isikut, neist 231 meest ja 92 naist. Magistri diplomeid on samal ajal välja antud 15, doktori aste — 12 isikule.

Möödunud tegevusaasta on ka Tartu ülikooli majapidamise alal olnud edukas. Erisummade eelarve järgi on tulud ja kulud tasakaalus 1.769.106 kr. ja riigisummasid kulusi 1938./39. a. 1.195.812 krooni. Stipendiume makseti möödunud tegevusaasta jooksul ülikooli erisumma-dest 13.100 kr. ja erastipendiumidest 11.530,57 kr.

Ühistegelik kindlustusselts

„EESTI”

A S U T A T U D 1907. A A S T A L

KODUMAA SUURIM ÜHISTEGELIK KINDLUSTUSETTEVÕTE

VALITSUS: TARTUS, SUURTURG 8, TEL.: KODUKESKJAAM 42-00

„Vanemuise“ sõnalavastusest möödunud semestril

Kui „Vanemuine“ pärast suvevaheaega ukсед avas, siis oli elevust rohkesti. Milline on teatrihoone seest-poolt? Kas avaetendus on küllalt mõjuv? Ja kas lõp-pude-lõpuks lahendatakse uues teatrisaalis Tartu teatri-kunsti järjest kollitanud teatrikriis?

Kõik need küsimused huvitasid iga tartlast, kõige enam loomulikult aga neid kunstisõpru, kes teatrile on ka selle raskeil päevil aktiivselt kaasa elanud.

Avaetendused toimusid 8. ja 9. septembril. Pakuti kaks algupärandit. August Jakobsoni „Viirastused“ ja A. Kivika ja A. Annisti ühine dramatiseering „Nimed marmortahvlil“ A. Kivika samanimelise romaani järgi.

Kui esimene uudishimu teatri sisekülje kohta oli rahuldatud, haaras teatrisõpru uus küsimus: mida pakub meile A. Jakobson, keda tunneme proosakirjani-kuna juba küllalt hästi ja kellele nii mõnigi kirjandus-sõber on viimasel ajal ikka enam ja enam hakanud ette heitma probleemide kunstlikkust, mõttetut edasi-tagasi korrutamist aine ümber j. m.

Seekord eksisid ennustajad aga täielikult. „Viirastused“ ei ole üksnes Jakobsoni parim töö, vaid ta on parimaid näidendeid meil üldse. Siin on kirjanik esimest korda ainele lähenenud sügavpsühholoogiliselt. Ta on püüdnud mitte ainult reaalelu kirjeldada, vaid seda läbi näha. Kuna meil enamalt jaolt ei püüta elu mõista, vaid rohkem kas kirjeldada nii nagu see on, fakte kas taunides või heaks kiites, või siis paremal juhul „objektiivseks“ jäädes, siis selles oma teoses üllatab meid autor just sellega, et ta suhtub oma tege-lastesse kõikemõistvalt. See ei saa ju teisiti ollagi, kuna ta ometi läbi sügavpsühholoogide prilli näeb neid läbi, näeb, et nad pole vabad, vaid igasuguste viiras-tuste orjad. Tuletame siinkohal meelde vaid peaosali-se dr. Lepiku patsienti advokaat Kaarnat.

Autor andis selle oma teosega kõigile pealtvaata-jaile sügava õppetunni, ilma et ta moraali kuidagi oleks peale surunud.

Eks me kõikide peamine viga selles seisabki, et me küll näeme, kuuleme, paneme nii mõndagi tähele, aga probleeme lõpuni ei mõtle. Selles näidendis asetatakse meid seisukorda, kus peame seda tegema.

Draama viib meid abielukolmnurka. Selles kolm-nurgas näidatakse meile, et vale suhtumine oma kohus-tussisse hävitab elu tasakaalu, mitte ainult käesoleval hetkel, vaid ka tulevikus. Ja nimelt sellega, et samas laostuvas perekonnas peavad elama ja kasvama lapsed, kes on tulevased ühiskonnaliikmed, kelle iseloomu kaju-nemist mõjutavad muljed. Kui need on disharmoonilised, jäävad neist piinavad viirastused eluajaks ja nii mõnigi kord kihutavad need tegudeni, mille ees hiljem kogu seltskond seisab ja pead murrab: millest küll äkki seltskonnale vastuvõetav inimene astus täiesti mõist-matu sammu?

Kui meil on teada inimese lapsepõlv, need elamu-sed, mida ta sealt saanud — mõistame kogu ta isikut ja võime teatud määral ta tulevikkugi ennustada — see psühoanalüütikute nii populaarne seisukoht on selles teoses leidnudki kujuka tõlgitsuse.

Dr. Lepik — psühhiaater, lahendab teiste hädasid, annab nõu ja analüüsib võõrast hinge, kuni ta enese perekonnas hakkavad kostma lahkkelid. Ta naine on elustanud vahekorra mehega, kes juba tütarlapsepõlves ta elus on mänginud teatud osa. Kuid probleem ei seisa vaid selles. Ka siin perekonnas kasvavad lapsed, kelle hing hakkab kodus tekkivaid ebakõlasid tähele pannes vibreerima. Laste hingeline tasakaal on häiritud. Nad muutuvad rahututeks, hüsteerilisteks, sõnakuulmatuiks ja keegi ei tea, miks.

Huvitav ses näidendis on dr. Lepiku ellu suhtu-mine. Kas teooria ja praktika leiavad ühistee? Kas oskab ta lahendada ka oma elus esineva raske olukorra sama hästi, nagu ta tegi seda võõrastega?

Ta oskab seda. Võitlustes enesega ta võidab enese spontaansed tungid ja toimib mõistusega.

Ta juhib naise tähelepanu, kes tahab jätta oma lapsed ja perekonna ning järgneda armukesele — las-tele, keda juba viirastused kollitavad. Naine loobub oma kavatsusest. Kohusetunne võidab. Ta tahab kasvatada oma lastest terveid ühiskonnaliikmeid.

Peab tähendama, et A. Jakobson ei puudutanud omas näidendis ainult huvitavat probleemi, vaid on selle ka hästi, tihedalt ja pingerikkalt üles ehitanud. Ainult I vaatuse kohta on lahkavamisi, Miks ei ole

see dramaatiliselt, vaid on eepiliselt üles ehitatud? Inimesed tammuvad kohal ja jutustavad olnut, millele siis hiljem baseerub tõeline draam. On neid, kes väidavad, et viga on näitlejais. Nad toiminud nagu mingi ettekirjutuse käsul ja nende mängus puudunud sisemine dünaamika. Õigus on osalt mõlemil poolel.

Pärast I vaatust haarab näidend meid ja silub tühiku. Ka mänguliselt. Esijoones tõstaksin esile Suvero, Aluoja, Ratassepa, kuigi ka Tubin ja Jürgo olid head.

Järgmiseks avatenduseks oli „Nimed marmortahvil“ sootu teissuguste probleemidega. Muidugi on neid, kes seda draamat nimetavad „tendentslikuks“, „plakattükiks“ j. m. — see eelarvamus aga kaob, kui me ees üksikute piltide reana rullub meie ühiskonna huvitavam ajajärk. Näidend viib ju meid Eesti Vabariigi sünniaasta kõige ärevamatesse päevadesse 1918. a. lõpul ja 1919. a. alul. Näidend on huvitav juba seepärast, et see aine on võetud tõsielust ja aitab meid mõista vabatahtlikkude koolipoiste sangarlikkust ja ka traagikat, kes võitlesid ja surid. Nimed marmortahvil (ilma jutumärkideta) ei ütleks meile veel midagi, kui meie ei näeks seda telgitagust, neid probleeme, mis vaevasid neid noori, kelle idealistlikku mõttemaailma karm elureaalsus äkki sisse murdis.

Näitlejad, kes koolipoisse mängisid, täitsid oma osa hästi. Meering, Ader, Jürgo, Aumere (kahju ainult, et Aumere diktsioon pole küllalt hea). Meeldiv näidendis oli Pöder, kes minu arvates mõjub sümpaatsemana kindlas otsustavas sõnas ja teos, kui kaht-

Ievas, juurdlevas tüübis, keda ta aga armastab sagedamini kujutada.

Kui nüüd vaadelda järgnevaid etendusi, H. Raudsepa „Vedelvorsti“ ja A. Farango „Muinasjuttu mustast mehest“, siis tundub nende lavastamine kohaltamumisena ega vii teatrit edasi.

„Vedelvorsti“, meie parim komöödia, 6 aastat tagasi Tallinna teatrites mängitud, väärib kindlasti vaatamist, aga ometi mõjus see uues teatris mängituna pisut vesiselt. Milles seisab viga, ei tea. Kas ootasime uuelteatrit suuremaid probleeme lahendavaid näidendeid või ei täitnud osalised omi ülesandeid?

See viimane ei pea küll paika, sest Vedelvorst ise oli ehtne, samuti polnud halb ei kõster, sulane ega rumal karjatüdruk. Köstri tütar ja Vedelvorsti ema jätsid ehk pisut soovida, kuid see on osalt autori süü, kes ei ole neid, eriti köstritütart, küllaldase elulisusega üles ehitanud.

Näidendit võib vaadata just selle Vedelvorsti tüübi pärast, keda autor on pannud kehastama laiskust ja kes on leidnud laiskusele filosoofilise põhjendusegi. Ta otsib ja leiab oma maailmavaatele tuge loodusestki, sest eks istu ju lillgi pehmel, soojal mullal ega pruugi liikuda seks, et täita oma kõhtu. Lõpuks äratab mehe „unest“ köstri meheleminemishimuline tütar.

„Vanemuises“ eelviimasena mängitud A. Farango „Muinasjutt mustast mehest“ ei lahenda samuti suuri probleeme. Harilik armudraama ebaharilikus miljöö. Nimelt viib meid näidend söekaevurite ellu. Miljöö valik on autoril õnnestunud ja just selletõttu tundubki

LEKS-MAJJA

Ü H I S T E G E L I N E K I N D L U S T U S S E L T S

Juhatus ja peakontor: Vabadusväljak 10, telefoni keskjaam 478-08

Osakonnad: Tartus, Rakveres, Viljandis, Valgas, Pärnus, Petseris

Midagi läheneb, käsib —

Ainsale aknale pöörduvad unetud rahutud silmad
Jälgivad langevat lund, väsiivad oodates und.
Reipasse mõttesse imbuvad uduselt sajused ilmad.
Teadvuses kummitab sarg; läheneb lummutis arg.
Midagi oleskleb, süveneb rahutus, irdunud hinges
Häirivaid murranguid loob, silmisses kartuse toob.
Midagi eluneb, kehastub langevais lumiseis ringes.
Küsimus keelele poeb, ennustust helvestes loeb.
Seinale lähevad langevad räitsakad uniselt maha,
Kaugemal kiireneb rutt — plankusid viirutav jutt
Visatud viltuse linana nõõrile kuuride taha.
Lähedal kabeli torn viirastlev, ähmane, morn.
Helveste ühmitsev tormakus kõneleb ruttavaist ajust,
Rahutust virvendab taust — möödunud päevade kaust,
Millesse trükitud kaunimad katkendid sündmuste sajast —
Unelev helveste lend säilitab malbena end:

„Seisin sõbraga käänakul, kollakat valmivat vilja
Sahistas suvine tuul. Naeratus tõsines suul,
Huultele abitult kivines. Taipasin kudagi hilja,
Liigagi uduselt veel: seisime lahkudes teel.
„Aegade ruttamist meenutav mälestus jäädavalt püsib!“
Kaaslase sõnade viis julgustas, kurvastas siis.
Rahulik mehisus pruunidest silmadest sõbralik — küsiv,
Jälitas kaugete sääli viljade sahisev hääli.
Sõitsime kaugete merele, suunaga udune vare,
Laulsime mõõtmatus veest, kartusest ootava eest
Liikusid aeglaselt aerudki. Lahutus aastateks kare
Varitses randudes meid. Vakatus harduses neid
Randudes tontlike rannikukivimeil õhtuse neeme.
Sidudes tüürimispuud vaatlesin tõmblevat suud
Lahkumissuudlusel põgenes päikeses vereva leeme
Taustale sillerdava tilk. Põletas ahastav pilk.
— Väsinult laskuvais helvestes peegeldub mälestus merest —
Vihise soolane tuul. Küsimus tõsisel suul
Meenutas tarreteust õhtuste lainete päikese-verest,
Kahises ülinguis hein, lahkusin siidames lein.

Tasase vaalaka varjuna liiguvad ruutude taga
Unised helvete vööd, varjavad laskuvat ööd,
Põimivad hingesse ootuse ähmase kartliku vaha
Akenes peegeldub urn, Teadvuse kriitikakurn
Paljudest mõtetest koormatud, haiglaselt kurnatud, väsiib,
Raugeb pidevalt jõud, sisendub püritu õud,
Midagi lõpmatust kaugusest läheneb, kõneleb, käsib.

A. LAHI.

harilik armudraama omapärasemana. Ühelt poolt alaline heitlus maa-aluste hädaohutudega, teiselt poolt elu nii, nagu see avaldub igal pool, igatsuses sinitaeva, elava looduse ja armastuse järele.

Naise oletatav truudusemurd viib mehe mõttele eraldada end maailmast ja elada maa all. Seda ta teostabki. Teda peetakse hukkuks ja aastate möödudes abiellub ta naine mehe sõbraga. Eelmisest abielust

sündinud poeg õpib aga mäeinseneriks, nagu isa seda kord soovinud.

Kui poeg aastate järele koolipoisina tuleb kooliõpetaja ja kaasõpilastega kaevandustesse, et tutvuda mäetööstusega, variseb kaevandus kokku. Isa ja poeg sattuvad ühte käiku. Isa tunneb oma poja. Ise tundmatuks jäädes meenutab oma naist ja andes pojale õnnistuse, surmab enese, et säästa pojale tarvilikku hapnikku, seniks kuni jõuavad kohale päästjad. Poeg päästetakse ja kaevanduste sissekäigu ees ootavad teda ema ja kasuisa. Elu läheb endiselt edasi.

Draama on hästi üles ehitatud, Võiks öelda, et see on psühholoogiline draama, kui tänapäeva psühholoogia ei oleks juba niipalju edasi jõudnud, et meie psühholoogiliselt näidendilt nõuame juba rohkem.

Meie ei taha enam väliseid sündmusi, vaid pigem neid siseheitlusi, mis meid nii ja mitte teisiti sunnivad teotsema. — Mänguliselt huvitav oli Malapert'i ema (E. Rahn). Malapert (Ader) oli väga hea. A. Pöder mängis hästi ja usutavalt. L. Tubin jättis aga soovida. Oma osa ta täitis, teos oleks aga sisemiselt pingelt palju juurde võitnud, kui L. Tubina mäng olnuks läbimõeldum. E. Neemre osatõlgitus oli pealiskaudne, kuigi paikapidav.

Viimase sõnalavastusena mängiti Mait Metsanurga juubeliga seoses viimase „Haljal oksal“.

Mõni aasta tagasi Tallinna lavadel mängitud näidend sobis ka tänapäeva, mida meie kõikide omakootud näidendite kohta ei saa öelda. Siin on vaatluse alla võetud tõusikluse probleem. Võib-olla on näidendi kujud esitatud pisut karikeeritult, aga nii oli see hea. Pealegi jääksid kujud kergesti kahvatuiks, kui nad pole, nii öelda, küllalt ekstrapheeritud.

Ärimees Vasar, kes väikestest oludest oma suure optimismi ja energiaga töötab end üles suurärimeheks, ei oma tarvilist reaalsuse tunnet ja veel vähem ausust. Kogu perekonnaga lendab ta kõrgemale kui tiivad kannavad. Sellise ärimehe raamatupidamine seisab vaid selles, kuidas veksleid pikendada ja äri laiendada. Nii äri kui ka kodu seisavad nõrkadel alustel, sest kõik oskavad esitada elule nõudlusi, ent keegi ei taha kanda kohustusi. Loomulikult ei jää sel juhul kokkupõrge eluga tulemata.

Kõik näitlejad täitsid oma osa rahuldavalt ja kohati isegi hästi. Nii mõjus Mälton suurärimehena usutavalt, kuigi oleks tahtnud teda näha pisut intelligentsemana. Tema naiivsus läks kohati liiale, kuigi ta oskas vägagi hästi anda edasi seda optimismi, millela selline juureta ja „vundamendita“ tüüp ei oleks usutav.

Hea oli pr. Suvero. Hästi mängisid ka R. Ratas-sepp ja A. Pulst. E. Pärn, J. Jürjo, E. Vahur ja K. Tamiloo täitsid oma osa, natuke puudu jättis aga E. Neemre Viiratsite pojana, aga see näidendi nii-öelda „võidukäiku“ ei seganud.

Marta Otsasoo.

Esimene etendus Üliõpilasteatrit

On palju räägitud ja unistatud meie üliõpilasteatrist. Kui aga unistus teoks sai, ei lausunud keegi enam sõna. Polnud kuulda üheski ajalehes arvustavat märkust ega nenditudki, et üliõpilasteater on annud etenduse. Osalt olenes see muudugi nõrgast organisatsiooni ja praktilise korralduse puudusest. Üliõpilasseltside Liit kasutas asja vaid oma propagandaõhtuks. Avalikõnes ei mainitud muuseaski, et oli ka tegu uue teatritrupi esmakordse esinemisega.

Trupi ajalugu on lihtne. Tänavu sügisel tuli kokku rühm aktiivseid üliõpilasi, kes deklamaator K. A d e r'i ja näitleja R a n d w i i r'u juhatusel hakkasid harjutama lühikest, kuid rasket lavatükki — Aino Kalda „P a t s e b a S a a r e m a a l t“. Ilma erilise välisabita või üliõpilaskonna laiema toetuseta töid nad selle lavale 11. nov. „E. Ü. S.“ ruumides.

See üritus väärrib laiemat tähelepanu. Näitlejad — M. K e e s Vana-Kaie osas, K. R u u s Riina osas ja V. R a t a s e p p Siimu osas saavutasid täiesti pingelise mängu.

Vana-Kai andis rohkem allasurutud sadismi kui lahtist agressiivsust, millele Riina vastas kogutud vastupanu ägedate väljapursetega. Seetõttu nende koostöö mäng kujunes psühholoogiliselt huvitavaks. Oli kogu aeg tunda, et need kaks on juba „vanast ajast“ sõjajalal, ja et nende vastuolu on karakteroloogiline. (Lisaks olukorra vastuoludele.) Ainult paaris kohas võis märgata Kaie häälepingutusis midagi lavalist. Sama võib öelda ka Riina paari poosi kohta, mis pidid väljendama äärmist abitust. Üldiselt oli aga mõlemate mäng rõõmsaks üllatuseks, ning seda oma ehtsuselt ja läbimõelduselt.

Ka Siim andis ehtsa läbimõeldud kuju. Tema tundeolukorrad — viha, pettumus, ironia, armastus oma naise vastu, joojaks olek ja kohtumõistjalik positsioon — olid esile tõstetud liialduseta ja siiski jõuliselt. Samal ajal ei olnud ka unistatud karakterset põhikuju. Ainult viimane äkkviha sööst, mis viis naise kägistamiseni, oleks võinud „reljeefsemalt“ esile tõusta.

Agaga peab lisama, need vead on rohkem see, mis

puudu jäi ideaalmängust, kui antud mängu kurjasti segavad vead. Elamuspingelt ja ilmekuselt me üliõpilasteatritrupi mäng paiguti ületas omaaegse Tartu draamakooli õpilaste „Patsება“ ettekande.

Teadagi ei puudunud tüüpilisi amatööriteatri hädasid, nagu eesriide liiglaisk funktsioneerimine j. m. Igatahes on põhjust jälgida üliõpilasteatri edaspidiseid etendusi. Kuuldavasti olevat juba asutud mingi pikema lavatüki harjutamisele.

A. K.

*TÖÖ
MAJAPIDAMISES ON
MÄNGUASI, KUI
TARVITATE*

LODIX

kingakreemi

SIDOL

metalli- ja aknapuhastajat

A.-S. Sidel Company

Tallinn, Soo tän. 29, telef. 441-00

Sport Tallinna Üliõpilaskonnas

Eelkõige võiksime peatuda 1938. a. sügisel peetud SELL-mängude juures Tartus. Võistlustel esinesid eduga T. Tehnikaülikooli üliõpilased, eesotsas G. Vuhti, E. Kulmari ja jt., kaitstes väärrikalt Eesti rahvusvärve järjekordsel SELL'i olümpial.

Üliõpilaskonna kergejõustiku esivõistlused toimusid 1. ja 2. okt.

1938. a. ja oli suure osavõtjate arvuga sportlik üritus.

Sirvides võistlusprotokolle, leiame tagajärge, millega kahtlematult arvestatakse meie kergejõustiku paremustabeli kokkuseadmisel. On märgitud G. Vuhti 100 m tagajärjena 11,0 ja Annamaa kettaheite tagajärge 40,22.

Võistlused olid konventide vaheli-

sed ja punkte saavutasid „Ü. S. Liivika“ 69 ning „Korp! Tehnola“ samuti 69. Siinjuures olgu märgitud, et kavas ettenähtud aladest jäi pidamata teivashüpe ja üks teatejooks.

Sisehooaega 1938. a. sügissemestril alati hoolsa treeninguga võimlas ja käsipalli karikavõistlustega. Karikavõistlus korvpallis peeti Balti Puuvilla Ketramise ja Kudumise

kolonel Mart Tuisk 50-aastane

VR I/3

Tehnikaülikooli Riigikaitseleise Õpetuse Instituudi juhataja kol. Mart Tuisk pühitses 13. detsembril oma 50. sünnipäeva. Kasutame siinkohal veelkordset võimalust ja soovime juubilarile Tallinna Üliõpilaskonna nimel väsimatut tööindu ja raugematut tahet jätkata senist edurikast tegevust Tehnikaülikoolis ja muudel aladel.

Kolonel Mart Tuisk sündis 13. detsembril 1889. a. Toris taluperemehe pojana, õppis Toris, Sindis, Pärnus ja sooritanud alg- ning kodukooliõpetaja eksamid, asus kooliõpetaja kohale kodukihihakkonda. Hiljem teenis Vändras, Otepää progümnaasiumis ja oli Pärnu-Jaagupis kihelkonnakooli juhatajaks. Maailmasõja ajal mobiliseeriti Vene sõjaväkke reamehena. 1914. a. lõpetas Odessas lipnikeskooli, teenis siis kompanii- ja pataljoniülema kohadel, võideldes sakslaste vastu lahingutes Augustovo, Margrabovo ja mitmete teiste linnade ümbruses Ida-Preisi piirkonnas ning austerlaste vastu Galitsias. Eesti Vabadussõjast võttis osa Pärnu kaitsepataljoni ja 9. Jalaväepolgu koosseisus, tehes kaasa kõik lahingud 1919. a. veebruarist kuni sõja lõpuni. Lõpetas alalisväeohvitseride kursused Tondil ja Eesti Kõrgema Sõjakooli 1927. a. Koloneliks kõrgendati veebruaris 1935. a.

Omab I liigi 3. järgu Vabadusristi, Kotkaristi III klassi teenetemärki, Läti Karutapjate Ordu 3. järgu aumärki ja endise Vene Georgi Ordu 4. järgu risti, Stanislaose ordu 3. järgu ning Anna ordu 3. järgu aumärke.

Rahu ajal teenis Sõjavägede staabis osakonna ülemana, oli Auto-Tanki rügemendi ja Lääne-Saare kaitseringkonna ülemaaks. Viimaselt kohalt määrati Tehnikaülikooli juurde.

Igapäevase töö kõrval on kol. M. Tuisk energiliselt võtnud osa seltskonnatööst. Praegu kuulub Ohvitseride Keskkogu ja Vabadusristi Vendade keskjuhatusesse. Tema koostatud on rida memuaar- ja koguteoseid nagu: „9. Jalaväepolk“, „Kindral Johan Unt“, „Kolonel Johannes Schmidt“, „Kindral Johan Laidoner“.

vabriku a.-s. rändauhinnale ja võrkpallis AEG rändauhinnale. Võistlused kujunesid pinevaiks ja kõrgeklassiliseks, kuna võistlejate seas võis leida terve rida liiduklassi kuuluvaid mängijaid, nagu Kärk, Amon, Roes, Simsivart, Pürge, Larka, Laansoo, Kasak, Allikas j. t. Võistlused selgitasid võitjaks korv- kui ka võrkpallis „Ü. S. Liiviak“, kes omandas karikad üheks aastaks esmakordselt.

Laiaulatuslikumaks kujunesid käsipalli esivõistlused Üliõpilaskonna meistri nimel. Võistlused korraldati kahe kaotuse kesteemis ja kestsid pärast jõulust kevadeni.

Võitjaks tuli siin jällegi „Ü. S. Liivika“ meeskond nii korv- kui ka võrkpallis, olles võitnud kõik käsipalli võistlused, mis korraldati 1938.-39. õppeaastal.

Viimaste sisevõistlustena peeti traditsiooniline Tallinna ja Tartu üli-

õpilaskondade vahelised võrk- ja korvpallivõistlused Tallinnas. Võistlused korraldati Kaitseliidu võimlas, mis on mõeldudelt väike ja mõjus halvavalt tartlastele, kes on harjunud suure võimlaga. Võrkpalli võistluseks rivistusid meeskonnad: tartlased Issak, Sisask, Lentsius, Arens, Valdmäe, Jonasse. Tallinlased: Kärk, Larka, Pürge, Roes, Amon, Laansoo. Mängu võitis Tartu 2:1 (7:15, 15:13, 15:13).

Korvpallis võistlesid Tartu meeskonnas Viksten, Vinogradov, Arens, Valdmäe, Juurup ja Tallinna meeskonnas: Larka, Roes, Kärk, Amon, Pürge. Siin aitas Tallinnale kaasa tartlaste kohanematus väikeses võimlas ja mängu võitis Tallinn suurelt 52:27 (28:12).

Nii andis teine Tallinna ja Tartu üliõpilaskondade vaheline käsipalli linnavõistlus kummalegi võidu ja kaotuse.

Kevadsemestri viimase sportliku üritusena korraldati murdmaajooksu võistlused A. Kolmpere rändauhinnale.

Võistlus oli konventide vaheline. Parimana omandas rändauhinna üheks aastaks „Ü. S. Liivika“.

Suvevaheaega kasutati individuaalseks treeninguks. Eesti üliõpilasmeskondade osavõtule CIE ja Viini mängudest läi Tallinn hooga kaasa. Saadeti Monakosse laskurmeeskond, mis koosnes peamiselt Tallinna Tehnikaülikooli kaasvõitlejaist ja korvpalli meeskond, milles ka oma osa täitsid Tallinna kaasvõitlejad.

Varasügisel algasid käsipalli karikavõistlused ja ees seisis Tallinna ja Tartu järjekordne traditsiooniline katsumine käsipallis. Seekord Tartus. Võrkpallis võitis järjekordselt Tartu 2:1 (16:18, 15:12, 15:11) ja korvpallis Tallinn teiskordselt 33:31 (17:19). **R. Härm.**

JÕULU

KIRJANDUSLAUD

Pühade eel rikastub raamatuturg tunduvalt. Meie suuremad kirjastused saadavad raamatuturule terve rea häid algupäraseid raamatuid ja ka hulk väärtuslikke tõlketeoseid.

„Noor Eesti“ kirjastus avaldab mitmed algupäraseid romaane. Nii köidab tähelepänu A. H. Tammsaare romaan „Põrgupõhja uus Vanapagan“, mille tegevuskohaks on vaikne metsanurk ja peategelaseks rahvajuttude Ants ning Vanapagan.

Ka Joh. Semperi romaani „Kivi kivi pääle“ ootame uudishimuga. Romaani peategelaseks on noor arhitekt. A. Hinti romaan „Tulemees“, mis kujutab meremeeste elu, pakub kindlasti midagi huvitavat Hinti eelmiste romaanide järgi ot-

sustades. Mait Metsanurgal valmib romaan „Tuli tuha all“. K. A. Hindrey saadab raamatuturule romaani „Ja ilma ja inimesi ma tundsin siis viimati ka“. Enn Kippelilt ilmub romaan „Kuldvasikas“, milles autor kirjeldab ühe alevi kingsepa elukäiku, alates ajast, mil ootamatu klassiloterii peavõit häirib ta rahulikku elu. Paul Viidingult ilmub romaan „Elu aseaine“.

E. Krustenilt ilmub „Org Mägedi armastus“; Richard Rohult „Talu-lapsed“.

Peale ülalnimetatute romaanide ilmub samalt kirjastuselt 3 luuletuskogu: J. Barbaruse „Üle läve“; J. Sütiste „Valgus ja varjud“ ja J. Käneri „Eilsest homseni“.

Näidendeist ilmub O. Lutsult ühevaatuslik näidend „Pastlad“, milline on kolmandaks lüüks „Kapsapea“ ja „Kalevi kojutuleku“ rühmast. K. Laguselt ilmub ka ühevaatuslik näidend „Burside kodune konvent“.

Siis ilmub O. Lutsult Mälestused XI „Punane kuma“ ja ta kogutud teostest XIV köide. Lutsult ilmub

Tule siis

KÄRDULEHARU.

Tule siis, kui süttib jõuluvalgus,
Mille säras pole ühtki varju.
Andestades tule, hinges malbus,
Õöl, mil ükski lepitus ei nurju.

Hõbeda ja kulla karda ehin,
Jõulutähtedesse puistan rahupuu,
Seks, et sõbrasuudlust anda tohiks
Sulle, kes sa uhke, kodutu...

Tule, süüta põlema kõik tuled
Mulle nõnda armsa käega siis!
Unusta, mis oli, homme tuleb —
Ainult korja huulilt lemmeviis!...

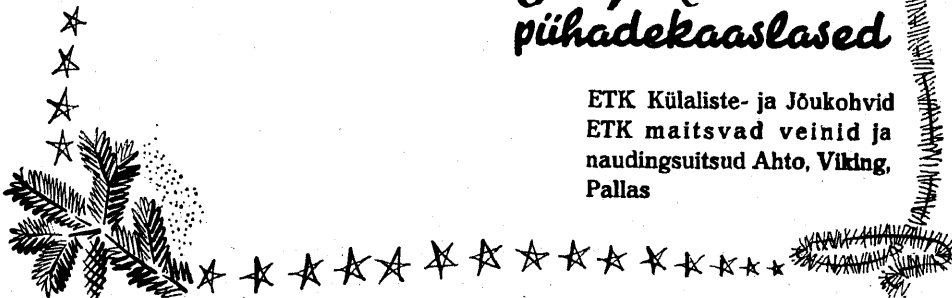
veel „Maa ja linn“, mis sisaldab rea noorsoojutte.

Teadusliku tööna ilmub samalt kirjastuselt prof. Hans Kruusi „Eesti Aleksandri kool“ ja Felix Oinas'e poolt ungari keelest tõlgitud romaan „Mägede mees“.

Tujuloovad pühadekaaslased

ETK Külaliste- ja Jõukohvid
ETK maitsvad veinid ja
naudingsuitsud Ahto, Viking,
Pallas

Peale selle väärtivad tähelepanu ka Noor-Eestilt pühadeks ilmuvad kunsti reproduktsioonid. Seal on kunstnike Mugosto, Nõmmiku, Starkopfi, Lepsi, Johani, Bergmanni, Kummitsa, Viiralti, Lümandi ja rea teiste kunstnikkude omi.

„Eesti Kirjanduse Selt-silt“ ilmub Soome rahvaeepos „Kalevala“ dr. A. Annisti uues tõlkes. Teos ilmub luksusväljaandena Gallén-Kallela illustatsioonidega.

Siis ilmub veel K. Manteufeli raamat „Ajaviide peerguvalgusel“, mida peetakse esimeseks eesti ilukirjandusliku väärtusega teoseks. See üle 100 aasta tagasi ilmunud lihtne aga esimene kunstiväärtuslik teos ilmub nüüd illustreeritud väljaandena. Kaas, initsiaalid ja illustatsioonid on pr. A. Veeberilt.

Maailmakirjanduse sarjas ilmuvad Cervantese „Don-Quixote“ Doré illustatsioonidega. Tõlge on täielik ja selle on teinud Juta Kurfeldt. Molièri töist ilmuvad A. Orase tõlkes „Tartuffe“ ehk „Petis“ ja „Õpetatud naised“.

Suurmeeste sarjas ilmuvad pühadeks Petõfi, Cromwelli ja F. Chopini elulood.

Elava teaduse sarjas on ilmunud õiguskantsleri nõunikku Ilmar Rebase „Sotsiaalpoliitika ja töökaitse“, mis on esimene süstemaatiline sotsiaalküsimusi käsitlev teos.

Siis ilmub veel Rootsi õpetlase G. W. Silverstolpe „Rahvamajandus kõigile“ kaksiknumbri suuruses.

Aasta lõpunumbrina ilmub Hanno Kompuse „Eestimaa ilud“.

Veel ilmub H. Kruusi toimetatud „Jakob Hurda kõned ja avalikud kirjad“ — See raamat sisaldab J. Hurda ideoloogiliselt tähtsaid seisukohavõtte. Samad Hurda mõtted ja vaated moodustavad veel tänapäevalgi meie rahvusliku mõtte tuumosa.

Arvatavasti ilmub jõuluks ka Inglis-Eesti sõnaraamatu V vihik, millega sõnaraamat hakkab jõudma lõpupoole.

„Looduse“ kirjastusel on ilmunud samuti rida teoseid. Veel ei ole vaibunud elevus auhindadega kroonitud romaanide ümber.

Jõululauale saadab „Loodus“ ka rea F. M. Doštojewski teoseid. „Venad Karamazovid“, „Idioot“, „Kuritöö ja karistus“ II osa ja „Märkmeid surnud majast“.

„Looduse“ Kroonise Romaani sarjas ilmuvad Berta Rucki „Noorim Veenus“ ja kaks romaanivõistlusest osavõtnud romaani, Walve Saretoki „Väike süda“ ja Reet Uielu „Mamma ja mina“.

Mitmesuguste teaduste alalt hakkab „Loodusel“ ilmuma uus sari „Maailm vaekausil“, mis käsitleb maailma loodusevarasid ja nende kasutamist. C. Roos „Maailm vaekausil“, L. Nauvelaerts „Õli“, K. Fischer „Veri ja kummi“, A. Zischka „Teadus purustab monopolid“, E. A. Jameson „Miljonid ei millestki“.

„Looduse“ memuaarideseerias „Marseljeesist internatsionaalini“ ilmub „Ühe kuninganna elu“ — Rumeenia kuninganna Maria, ja „Minu elu seiklused“ — H. Rochefort. — Spordi Suurraamatust ilmub mitu vihku: „Spordi tervishoid“, „Käsipall“, „Kergejõustik“, „Tennis“, „Laskesport“, „Võimlemine II“ j. t.

Peale ülalpoolmainitute romaanide ilmub „Looduselt“ veel Nobeli laureaatide 4. sari, Nobeli sarja 50-nda köitena ilmub mitme eesti autori poolt koostatud koguteos „Nobeli auhind“, mis sisaldab Nobeli elutöö ja kõik väljaantud auhindad. Siis Eesti entsüklopeedia täiendusköide I vihik ja Eesti kunstiajalugu — V. Vaga — I vihik.

Jõululauale ilmub ka Suur Püüel lõplikul kujul.

Eesti Kirjastus Kooperatiivilt ilmub jõuluks algupärane romaan „Jüriöö“ — Enn Kippelilt, novellikogu „Mälestusi laulvast kuldnokast“ — A. Jakobsonilt autobiograafiline teos „Sealpool künniseid“, — Marta Sillaotsalt.

Põhjamaade romaanide sarjast on ilmunud 3 teost. Sally Salmineni populaarne romaan „Katriin“, Gunnar Gunnarssoni „Borgi rahvas“ ja Joh. Bojeri „Rahvas mere ääres“.

Akadeemiliselt Kooperatiivilt ilmub 2 teost: „Lastehaigused“ — prof. dr. Lüüsil ja „Õiguskord“ — prof. dr. A. T. Kliimanilt.

M. O.

Pea- ja vastutavtoimetaja: H. Puusepp. Tallinna Üliõpilaskonna esindaja E. Leetmaa. Tegevtoimetaja: H. Malt. Toimkonna liikmed: A. Poom, J. Alamäe, H. Kalmet. Väljaandja: Tartu Üliõpilaskonna Esindus.

Toimetuse aadress: Tartu, Üliõpilasmaja.

E. K.-Ü. „Postimehe“ trükk, Tartus 1939.

JOONESTUSTARBEID

nagu: igasuguseid joonestuspabereid, vahalõuendit, millimeetri-paberit (ka läbipaistvat), tsirklikaste tuntud tööstustest, arvutuslühikandeid mitmeks erialaks, redutseerimisjoonlaudu, kolmnurki, tušše, tehnilisi värve jne. jne.

Tehniliste raamatute
tellimine välismaalt!

MANORMUS — „mõtlev“ joonlaud kirjade, liniatuuride, tehniliste märkide jne. kiireks tegemiseks.

KARTOFIX — uuelaadne paberiliim käristunud joonestuste, kaartide jne. parandamiseks. Toimub kiirelt ja nähtamatult.

RAAMATU, KIRJUTUSMATERJALI JA PABERIKAUPADE SUURLAOD TALLINNAS

K.-Ü. «RAHVAÜLKOOI» HARJU 48, TELEFON 444-39
PÄRNU 10, TELEFON 446-67

Eesti Kiviõli
A/Ü

**SUURIM OLITÖÖSTUS
EESTIS**

Tehased: Kiviõlis, telefon: Sonda 15

Müügibüroo: Tallinn, Pärnu mnt. 10,
telefon 478-66

Eestima Õlikonsortsium

I B E N S I N I V A B R I K E E S T I S

BALTOLIN — bensiin
TRAKTOLIN — traktoriküte
Kütteõli
Immutusõli
Tolmuõli
Gaasõli
Bituumen
Diiselõli

TEHAS: SILLAMÄE, TELEFON 22
KONTOR: TALLINN, V. KARJA 1/4, TELEFON 465-07

RESERVEERITUD

Aktsia-Selts

*Tallinna Liimi- ja
Kunstväetise Tehas*

(END. TOFER)

TALLINN, KADAKA TEE 8. TELEFON 435-31

E H I T U S E A. S.

B E T O N

TALLINN, PÄRNU MAANTEE 6/38

KÖNETRAAT 412-83

*

Teostab igasuguseid betoon-,
raudbetoon- ja hoonetehitusi.

Valmistab projekte ja eelarveid.

A/S
Esimene
Eesti Põlevkivitööstus

E N D. R I G I P Ö L E V K I V I T Ö Ö S T U S

Juhatus ja müügebüroo: Tallinn, Valli 4—3

Telegr.-aadress: Peapõlevkivi

Telefonid: juhatus 450-62

üldine 450-85

IKKA
ja
ALATI

OLLED:

SANGAR KANGE

TÖMMU

Ekstra ERIPRUUL

MAHLAJOOGID

SIDRUNHAPPEJOOGID

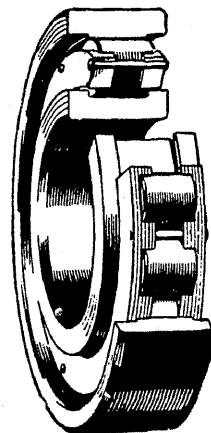
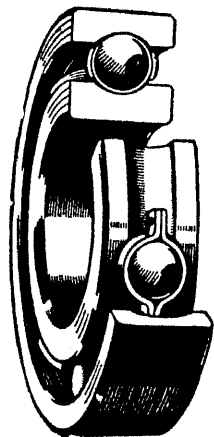
MÜDU

S
A
K
U

ERA

ROOTSI

SKF

kuul- ja rull-
laagrite

müügikohad Eestis:

Haapsalus: E. Kääramees
Jõhvis: A. Schmidt
Kuressaares: A-S. K. Bergmann
Märjamaal: H. Saul
Narvas: N. Mägi
Paides: G. Laas
Petseris: P. Mägi & N. Nassar
Pärnus: A-S. H. Puls, A-S. Moto

Rakveres: P. Falk
Tartus: A-S. A. Rosenvald & Ko
Türil: E. Jõeäär
Valgas: V. Trauss
Viljandis: Viljandi Põllum. Selts,
A-S. A. Rosenvald & Ko
Võrus: A. Sibul

TOTAL

TULEKUSTUTAJA

Peaesindus ja ladu:

Linke & Martinson

TALLINN, VENE TÄN. 11, TELEFONID 432-86, 432-58

PÄEVALEHT

minevikus, olevi-
kus, tulevikus...

„Päevaleht“ oli

see ajaleht, kes 1905. aastal Eesti rahva rasketel kannatusaegadel julgustas Eesti rahva eneseteadvust ja virgutab eestlasi võitlusele parema tuleviku eest. See üle 10 aasta kestnud võitlus krooniti Eesti riikliku iseseisvusega.

„Päevaleht“ on

praegu Eesti suurim ja mõjuvõimsam ajaleht, kelle taga seisavad erksamad inimesed kõigist ringkondadest. „Päevalehe“ suur objektiivsus, suurte elutõdede õieti mõistmine ja eestluse ideaalidest kinnipidamine teevad ta kõigi poolt kõrgesti hinnatavaks.

„Päevaleht“ jääb

ka tulevikus Eesti rahvale õiget suunda näitavaks tuletorniks. Tema minevik, olevik ja ülesseatud ideaalid kindlustavad seda.

Lugege kõik „Päevalehte“!

Tellige kõik „Päevalehte“!